

ชื่อเรื่อง การคลุมถุงชนของคนจีนจากแนวคิดปรัชญาสิทธิมนุษยชน

ชื่อผู้วิจัย นางสาวพรพิมล วรเวชวิทยา รหัสนักศึกษา 05520563

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชาญณรงค์ บุญหนุน

ปีการศึกษา 2555

คำสำคัญ : การคลุมถุงชน, สิทธิมนุษยชน

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์การคลุมถุงชนของคนจีนและปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการคลุมถุงชนในสังคมจีน เพื่อวิเคราะห์การคลุมถุงชนของคนจีนจากแนวคิดด้านสิทธิมนุษยชน โดยศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการคลุมถุงชนของคนจีน และแนวคิดปรัชญาสิทธิมนุษยชน เก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการคลุมถุงชนของคนจีน และแนวคิดปรัชญาสิทธิมนุษยชนทั้งเอกสารภาษาไทยและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ สอบถามผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับคลุมถุงชนของคนจีน เรียบเรียงข้อมูลและสรุปผลการศึกษารูปแบบของบทความวิจัย

ผลจากการศึกษานี้สามารถแบ่งออกเป็นสองส่วน ส่วนแรกคือ ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการคลุมถุงชนในสังคมจีน และส่วนที่สองคือ การคลุมถุงชนของคนจีนจากแนวคิดด้านสิทธิมนุษยชน ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการคลุมถุงชนในสังคมจีน พบว่า การคลุมถุงชนของคนจีนนั้นมีสาเหตุหลักๆอยู่สองประการ ประการแรกคือ คำสอนของขงจื้อ ขงจื้อยังให้ความสำคัญเป็นอย่างมากกับระบบการแต่งงานจนถึงเป็นหน้าที่ของผู้ชายซึ่งจะต้องแต่งงานเพื่อธำรงสถาบันครอบครัว ประการที่สองคือ เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ของจีน เนื่องจากอัตราการเกิดของประชากรในสังคมสมัยโบราณของจีนอยู่ในระดับต่ำ ภายใต้การบีบบังคับของบรรดาผู้ปกครองในแต่ละสมัย ทำให้ค่อยๆเกิดการยอมรับในมาตรการให้แต่งงานขณะอายุยังน้อย ทั้งยังกลายเป็นค่านิยมที่สืบทอดต่อกันมา ในเรื่องการแต่งงานและมีบุตรเร็วของสังคมจีนสมัยโบราณ

ส่วนที่สอง การคลุมถุงชนของคนจีนจากแนวคิดด้านสิทธิมนุษยชน การคลุมถุงชน ทำให้มนุษย์สูญเสียสิทธิที่จะตัดสินใจด้วยตัวเอง ไม่ได้ทำในสิ่งที่ควรจะทำแล้ว ถูกทำลายโอกาสในการเลือกสิ่งที่ดีสำหรับตนเอง การคลุมถุงชนจึงเป็นสิ่งที่ทำให้คุณค่าความเป็นมนุษย์ในตัวเราถูกทอนลง ตามแนวคิดสิทธิมนุษยชนแล้ว การคลุมถุงชน จึงถือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนทางหนึ่ง

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมจีนเป็นสังคมที่มีอายุเก่าแก่ และได้รับการยอมรับนับถือมาช้านาน ในสังคมจีนมีแนวความคิดหลักที่สามารถธำรงเอกลักษณ์จีนมาได้อย่างต่อเนื่องนั่นก็คือ “ลัทธิขงจื้อ” (Confucianism) ลัทธิขงจื้อมีบทบาทครอบงำสังคมจีนมายาวนาน รวมทั้งครอบงำสถาบันหลักต่าง ๆ ในสังคม เช่น สถาบันการเมือง กิจกรรมทางเศรษฐกิจ ศิลปวัฒนธรรม สถาบันครอบครัว ก็เป็นสถาบันหนึ่งที่ถูกรับรองด้วย

คำสอนของขงจื้อ ได้กล่าวถึงสถาบันครอบครัวไว้อย่างละเอียด โดยเฉพาะอย่างยิ่งในหลักคำสอนเรื่อง “ความสัมพันธ์ทั้งห้า” (Five Relationships) หลักความสัมพันธ์ถึงสามในห้าหลักการที่กล่าวถึงสถาบันครอบครัวก็คือ ความสัมพันธ์ระหว่างพ่อ - ลูก ความสัมพันธ์ระหว่างสามี - ภรรยา และความสัมพันธ์ระหว่างพี่ - น้อง ดังจะเห็นได้ว่าคำสอนของขงจื้อเน้นหนักถึงสถาบันครอบครัวมากกว่าคำสอนใด ๆ คำสอนของขงจื้อได้กำหนดแบบแผนความสัมพันธ์ของคนในครอบครัวไว้อย่างละเอียด ดังเช่น การเลือกคู่ครอง การแต่งงาน ลัทธิขงจื้อเป็นลัทธิที่กำหนดความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลไว้ในระบบเป่าเจีย (Baojia) ซึ่งเป็นระบบที่ไม่เน้นความเป็นปัจเจกบุคคล (ฉปรรัชญ์ บุญวาศ ,2552 : 85) ซึ่งระบบครอบครัวจะมีอำนาจครอบงำสมาชิกในครอบครัว ทั้งทางเศรษฐกิจและสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมาชิกในครอบครัวที่อาวุโสและเป็นเพศชาย ก็จะมีอำนาจเหนือสมาชิกที่อายุน้อย

ระบบการแต่งงานของสังคมจีนในสมัยจารีตใช้วิธีการคลุมถุงชน (Arrange Marriage) คือการแต่งงานโดยบิดา-มารดา จัดหาให้ โดยหนุ่มสาวไม่มีสิทธิ์เลือกคู่ครองเอง ระบบการแต่งงานแบบคลุมถุงชนเป็นสิ่งที่จำเป็นมากสำหรับสังคมจีนในสมัยจารีต เนื่องจากปัจจัยทางเศรษฐกิจ คือบิดาและมารดาของเจ้าบ่าวต้องรับผิดชอบค่าใช้จ่ายของการแต่งงานที่สูง เนื่องจาก พิธีการแต่งงานของจีนต้องใช้จ่ายสูงมาก เมื่อพ่อแม่สามีต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงจึงเป็นธรรมดาที่ต้องควบคุมลูกสะใภ้ของตนอย่างเข้มงวด

สังคมจีนในสมัยจารีต วิธีที่พ่อแม่ของคู่บ่าวสาวจะจัดหาคู่ชีวิตให้แก่ลูกของตนเองนั้นก็มิหลายวิธีด้วยกัน วิธีที่นิยมกันมากที่สุดก็คือ การที่พ่อแม่ของคู่บ่าวสาวมักจะเลือกให้แต่งงานกับบุตรธิดาเพื่อนของตน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ขุนนางมักจะให้บุตรธิดาของตน แต่งงานกับลูกหลานขุนนางด้วยกัน โดยไม่ได้สนใจในชาติตระกูลของเขาคอนั้น นอกจากนี้ขุนนางบางคนยังนิยมให้ลูกสาวของตนได้แต่งงานกับคนที่มาจากภูมิลำเนาเดียวกัน เนื่องจากในจีนมีภาษาถิ่นมากมาย นอกจากนี้ภาษาแต่ละภาษาก็มีความแตกต่างกันมาก ดังนั้นการหาลูกเขยที่พูดภาษาถิ่นเดียวกันจึงเป็นสิ่งจำเป็น (ฉปรรัชญ์ บุญวาศ , 2552 : 88)

หลักการของขงจื้อให้ความสำคัญอย่างมากกับระบบการแต่งงาน ถือเป็นหน้าที่ของผู้ชายซึ่งจะต้องแต่งงานเพื่อธำรงสถาบันครอบครัวให้คงอยู่สืบไป พ่อแม่มักสนับสนุนให้ลูกหลานของตนแต่งงานตั้งแต่อายุยังน้อย เนื่องจากสังคมจีนเป็นสังคมเกษตรกรรม การเพิ่มจำนวนสมาชิกของคนในครอบครัว เพื่อให้เป็นแรงงานในครอบครัวและเพิ่มผลผลิตในไร่นาหรือเพื่อเพิ่มความสัมพันธ์ทางเครือญาติ จึงเป็นสิ่งจำเป็น

การดำเนินชีวิตของผู้หญิงนั้นจะได้รับอิทธิพลจากการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวที่ได้รับแนวคิดขงจื้อ “ภรรยาทั้งหลายจักต้องรับใช้บิดามารดาของสามี คุณรับใช้บิดามารดาของตนเอง” ซึ่งลัทธิขงจื้อนั้นจะตั้งสอนให้ผู้หญิงมีชีวิตเพื่อสามี พ่อแม่สามีและลูก โดยไม่เคยมีโอกาasเป็นของตัวเองเลย จึงส่งผลทำให้ผู้หญิงถูกคาดหวังว่าผู้หญิงจะต้องรักนวลสงวนตัว และต้องหวงแหนพรหมจารีเพื่อมอบให้แก่สามีของตัวเองในอนาคต ไม่ค่อยมีอิสระในชีวิตส่วนตัวของตัวเองมากนัก ทำตัวเป็นภรรยาที่เชื่อฟังสามี ดังนั้น การคลุมถุงชนนั้นอาจถือได้ว่าเป็นเหมือนการละเมิดสิทธิมนุษยชนทางหนึ่ง กล่าวคือ มนุษย์เรามีสิทธิเสรีภาพที่จำเป็นขั้นพื้นฐานที่คนทุกคนพึงได้รับอย่างเสมอภาคและเป็นธรรมในฐานะที่เกิดมาเป็นมนุษย์ ไม่ว่าจะมีความแตกต่างกันทางเชื้อชาติ ชาติกำเนิด ศาสนา วัฒนธรรม ภาษา วิถีชีวิต เพศ รูปลักษณ์ภายนอก อายุ และสติปัญญา หรือมีความไม่เท่าเทียมกันในฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมมากนักเพียงใดก็ตาม และยังมีปัจจัยอื่นๆที่ทำให้การคลุมถุงชนของคนจีนกลายเป็นสิ่งที่เรียกได้ว่าเป็น “ธรรมเนียมปฏิบัติ” ของคนจีนก็เป็นได้

จากความน่าสนใจดังกล่าว ผู้วิจัยใคร่ศึกษา “การคลุมถุงชนของคนจีนจากแนวคิดปรัชญาสิทธิมนุษยชน” เพื่อให้เห็นถึงสาเหตุของการคลุมถุงชนและแนวคิดทางปรัชญาที่ลึกซึ้งต่อไป

จุดประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อวิเคราะห์การคลุ้มฉุนของคนจีน และปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการคลุ้มฉุนในสังคมจีน
2. เพื่อวิเคราะห์การคลุ้มฉุนของคนจีนจากแนวคิดด้านสิทธิมนุษยชน

สมมุติฐานงานวิจัย

การคลุ้มฉุนของคนจีนไม่ได้เป็นเพราะอิทธิพลที่กำหนดโดยลัทธิขงจื้อ หากยังมีสาเหตุจากพัฒนาการทางการเมืองและสังคมของคนจีน

ขอบเขตของการศึกษา

ในงานวิจัยชิ้นนี้ต้องการศึกษาถึงสาเหตุของการคลุ้มฉุนของคนจีน และวิเคราะห์ให้เห็นว่า การคลุ้มฉุนเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนเมื่อมองจากปรัชญาสิทธิมนุษยชน โดยศึกษาจาก

1. แนวคิดและคำสอนของขงจื้อที่เกี่ยวข้องกับระบบสังคมของคนจีน
2. การคลุ้มฉุนในสังคมจีน และวรรณกรรมต่างๆที่สะท้อนการคลุ้มฉุน
3. ศึกษาเฉพาะประเด็นด้านสิทธิมนุษยชน ตามแนวคิดของปรัชญาตะวันตก

วิธีการดำเนินการวิจัย

งานวิจัยชิ้นนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ

1. ศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการคลุ้มฉุนของคนจีน และแนวคิดปรัชญาสิทธิมนุษยชน
2. เก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการคลุ้มฉุนของคนจีน และแนวคิดปรัชญาสิทธิมนุษยชน

ทั้งเอกสารภาษาไทยและสื่ออิเล็กทรอนิกส์

3. สอบถามผู้ที่มีความรู้เกี่ยวกับคลุ้มฉุนของคนจีน
4. เรียบเรียงข้อมูลและสรุปผลการศึกษาในรูปแบบของบทความวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงการคลุ้มฉุนของคนจีน และปัจจัยที่ทำให้เกิดการคลุ้มฉุนของคนจีน
2. ทำให้ทราบถึงการคลุ้มฉุนของคนจีนเมื่อมองจากแนวคิดด้านสิทธิมนุษยชน

เอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เอกสารงานวิจัยที่สำคัญ ที่เกี่ยวข้องกับการคลุ้มฉุนของคนจีนจากแนวคิดปรัชญาสิทธิมนุษยชน สามารถแบ่งออกได้เป็น 3 กลุ่ม คือ งานเขียนที่เกี่ยวกับคำสอนของขงจื้อที่เกี่ยวข้องกับระบบสังคมของคนจีน งานเขียนที่เกี่ยวข้องกับสังคมจีน และงานเขียนที่เกี่ยวกับแนวคิดปรัชญาสิทธิมนุษยชน

งานเขียนที่ใช้ศึกษาเกี่ยวกับคำสอนของขงจื้อ ได้แก่

งานเขียนเรื่อง ปวงปรัชญาจีนพื้น ดอกบัว (2532) ได้กล่าวไว้ในบทที่ 2 ว่าด้วยปรัชญาสังคมของขงจื้อว่า คนเรามีชีวิตต้องอยู่โดดเดี่ยว ต้องเกี่ยวข้องกับคนอื่นด้วย และจำเป็นต้องมีหลักปฏิบัติต่อกัน ขงจื้อได้จัดความเกี่ยวข้องหรือความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลไว้ 5 ประเภท พร้อมทั้งหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อกัน ดังต่อไปนี้ คือ ผู้ปกครองกับผู้ใต้ปกครอง บิดากับบุตร สามีกับภรรยา พี่กับน้อง และเพื่อนกับเพื่อน ขงจื้อมีความเห็นว่าความยุ่งยากที่เกิดขึ้นในสังคม ก็เพราะคนไม่ทำหน้าที่ของตนให้สมบูรณ์

ธนู แก้วโอภาส (2536) เขียนหนังสือเรื่อง ปรัชญาเอกเอเชีย ขงจื้อเน้นความเป็นรูปแบบเดิมของสังคม ขงจื้อเน้นให้เห็นถึงความสำคัญของหน้าที่ของตนที่พึงมีต่อสังคม ขงจื้อมีความเห็นว่าการทำสังคมให้มีความเป็นระเบียบสิ่งที่สำคัญที่สุด คือ การปฏิบัติตามสิ่งที่ขงจื้อเรียกว่า “การเรียงชื่อ” สิ่งต่างๆที่มีความจริงอยู่ในตัว ควรนำมาทำให้ตรงกับความหมายของชื่อที่มีอยู่ กล่าวอีกนัยคือ ทุกๆ ชื่อมีความหมายอยู่ในตัวมัน ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงระดับชั้นของสิ่งต่างๆ ส่วนในด้านของคุณธรรมขงจื้อให้ความสำคัญกับการมีหัวใจเป็นมนุษย์และมีความถูกต้อง

พิน ดอกบัว (2539) เขียนหนังสือเรื่อง ศาสนาเปรียบเทียบ กล่าวไว้ว่า หลักธรรมคำสอนของขงจื้อเกี่ยวข้องกับเรื่องต่างๆที่สร้างคนให้เป็นคนดี และทำให้คน สังคม ประเทศชาติมีความสุข และถือคุณธรรมเป็นรากฐานของทุกสิ่ง โดยคำสอนของขงจื้อจะไม่มีกล่าวถึงภพหน้า แต่จะเน้นให้ทุกทำตามหน้าที่ของตนให้สมบูรณ์แบบ โดยได้มีการจัดระดับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลไว้ 5 ระดับ คือ ผู้ปกครองกับผู้ใต้ปกครอง บิดากับบุตร สามีกับภรรยา พี่กับน้อง และเพื่อนกับเพื่อน

สุวรรณ สดากานันท์ (2547) เรียบเรียงหนังสือเรื่อง ความเรียงใหม่หรือสร้างปรัชญาตะวันออก ได้กล่าวไว้ ในบทมโนทัศน์พื้นฐานใน จริยศาสตร์แบบขงจื้อว่า จริยศาสตร์แบบขงจื้อนั้นมุ่งแก้ปัญหาเรื่องของการปฏิบัติต่อกันอย่างมีมนุษยธรรมโดยเน้นให้ปฏิบัติกับครอบครัวเป็นสำคัญ ก็เพื่อเป็นฐานต่อการพัฒนาคุณธรรมต่อสังคม หากเมื่อขัดแย้งกัน ก็ให้เลิกความซื่อสัตย์มั่นคงต่อครอบครัวเป็นสำคัญ

สุวรรณ สดากานันท์ (2551) แปลและเขียนบทนำในหนังสือ หลุนอี่ว : ขงจื้อสนทนา ได้กล่าวในบทนำ มนุษยธรรม หรือ เทริน ไว้ว่า พิจารณาความหมายของเทริน ในหลุนอี่ว เราจะพบว่า คำว่าเทริน มีความหมายกว้างกว่าแต่เดิมมาก กล่าวคือ หมายถึง “รักมนุษย์” ขงจื้อไม่ได้แยกความหมายออกจากชนชั้นปกครอง ซึ่งเป็นความหมายที่เคยมีมาแต่ก่อน ขงจื้อกลับทำให้ความหมายของเทริน เชื่อมโยงกับชุดความสัมพันธ์อื่นของมนุษย์ เช่น มิตรภาพ ความกตัญญู หมายความว่าเทรินไม่ได้ถูกจำกัดอยู่แต่ชนชั้น แต่เป็นคุณสมบัติโดยรวมของมนุษย์ ที่สำคัญขงจื้อได้เชื่อมโยงความสัมพันธ์ของเทรินกับหลี่ เข้าไว้ด้วยกัน

มนุษยธรรมในฐานะความรักมนุษย์นั้น จะแสดงในความสัมพันธ์สองความสัมพันธ์ที่สำคัญคือ ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองกับผู้ใต้ปกครอง และความสัมพันธ์ของบิดามารดากับบุตร กล่าวคือ ความห่วงใยจากบิดามารดา พัฒนาบ่มเพาะให้บุตรสำนึกในความกตัญญู มีความเคารพต่อบิดามารดา ก็จะนำไปสู่การประพฤติปฏิบัติ ตามขนบจารีตหรือหลั ในขณะที่เหริน คือคุณสมบัติเบื้องต้นของมนุษย์ อาจกล่าวได้ว่า หลี่ คือ การแสดงออกเชิงสัญลักษณ์ของความเป็นมนุษย์นั่นเอง

เอกสารประกอบการสอนรายวิชา ปรัชญา ศาสนา และความเชื่อในเอเชียตะวันออก ในบทที่ว่าด้วยเรื่อง หมวกคิดแบบขงจื๊อกล่าวไว้ว่า ขงจื๊อสนับสนุนการใช้สามัญุสำนึกอันสอดคล้องกับความเป็นจริงเพื่อสร้างระเบียบและความปรองดองของสังคม ขงจื๊อระบุความสัมพันธ์ห้าอย่างที่เป็นพื้นฐานในสังคม ตามหลักความสัมพันธ์พื้นฐานทั้งห้าประการ ขงจื๊ออธิบายหลักเรื่องสถานภาพทางสังคมซึ่งทุกคนต้องมีตำแหน่งที่เหมาะสม ใช้นามและตำแหน่งของบุคคลเพื่อแสดงหลักเกณฑ์ทางสังคม

งานเขียนที่เกี่ยวกับวัฒนธรรมในสังคมจีน

สันตสิริ (2537) แปลวรรณกรรมเรื่อง “ทรัพย์สินในดิน” จากวรรณกรรมเรื่องนี้ มีการสะท้อนให้เห็นเรื่องการแต่งงานของคนจีน ว่าการแต่งงานของบุตรนั้นเป็นหน้าที่ของบิดามารดาที่ต้องจัดหาคู่ครองให้บุตรหรือธิดา และได้กล่าวถึงหน้าที่ของภรรยาจะต้องมีบุตรชายให้แก่สามี ถ้าไม่สามารถมีบุตรชายได้ถือว่าเป็นความผิดของภรรยาและสามีสามารถมีภรรยาน้อยได้ โดยที่ภรรยาไม่สามารถมีปากมีเสียงได้

สันตสิริ (2544) แปลหนังสือเรื่อง บ้านแตก ถือเป็นวรรณกรรมอีกชิ้นหนึ่งที่กล่าวถึง หน้าที่ของบุตรบนพื้นฐานของลัทธิขงจื๊อ ก็คือ “ความกตัญญู” อันส่งผลให้ครอบครัวเงินจะต้องให้ความเคารพและเชื่อฟังผู้อาวุโสเป็นอย่างมาก ถือเป็นแกนหลักที่สำคัญของความสัมพันธ์ของคนในสังคมขงจื๊อ

อดุลย์ รัตนมันเกษม (2548) เขียนหนังสือเรื่อง เรื่องเพศในวัฒนธรรมจีน ในภาคที่หนึ่ง นครรัฐแห่งจีน เรื่องของระเบียบทางสังคมและระบบครอบครัว ได้กล่าวไว้ว่า คนจีนนั้นถือว่าการแต่งงานมีลูกชายนั้น เป็นการรับช่วงเช่นไหว้บูชาบรรพชน ถือเป็นหน้าที่อันศักดิ์สิทธิ์ และในเรื่องของสภาพสังคม ได้ไว้ว่า การมอบหญิงสาวให้เป็นของขวัญหรือของกำนัล คือวิถีทางในการดำเนินงานทางการเมืองระหว่างประเทศในยุคโบราณ จึงมีการขายออกมาสู่การแต่งงาน การแต่งงานจึงนำมาใช้เป็นเครื่องมือทางการเมือง และมีความเชื่อว่าจะต้องแต่งงานกับธิดาของเจ้าแคว้นเท่านั้น จึงทำให้เกิดการแต่งงาน โดยที่ทั้งเจ้าบ่าวและเจ้าสาวไม่ได้รักกัน

พรชัย ตรีภูวราพันธ์ (2553) แปลหนังสือเรื่อง พื้นแผ่นดินจีน ในบทที่ 5 และบทที่ 6 ศิลธรรมว่าด้วยความสัมพันธ์ส่วนบุคคล กล่าวถึง โครงสร้างระดับเบื้องต้นของสังคมจีน แบบแผนองค์กรทางสังคมของ

ชาวจีนไม่มีมโนทัศน์ทางจริยธรรมที่อยู่นอกเหนือรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์เหมือนในกรณีของ สังคมตะวันตก ความกตัญญูระหว่างพี่น้อง ความภักดี และความจริงใจ เหล่านี้ล้วนเป็นหลักปฏิบัติทาง จริยธรรมที่พบได้ในความสัมพันธ์ส่วนบุคคล นอกจากนี้ยังกล่าวถึง ครอบครัว ของสังคมจีนและสังคม ตะวันตก ที่มีความแตกต่างกันอย่างชัดเจน ในตะวันตก ครอบครัวเป็นกลุ่มที่มีลักษณะเป็นองค์กร สังคม ตะวันตกนั้นไม่มีประเพณีที่ตายตัว พวกเขาจึงสามารถจัดการกับสิ่งต่างๆ ได้นอกเหนือไปจากการเลี้ยงดูลูก แต่ ในสังคมชนบทของจีน ครอบครัวไม่ได้มีประเพณีทางองค์กรที่ตายตัว กลุ่มเหล่านี้สามารถขยายตัวโดยการ รวมเข้ากับญาติในลำดับที่ห่างกันออกไป มิได้จำกัดอยู่แค่ พ่อแม่ลูก เท่านั้น

กิตติพงศ์ สนธิสัมพันธ์ (2554) แปลหนังสือเรื่อง จีนสมัยใหม่ : ความรู้ฉบับพกพา ในบทที่ 2 ระเบียบเก่าและระเบียบใหม่ ว่าโครงสร้างทางสังคมของจีนในทางการเมืองนั้นเปรียบเสมือนกับครอบครัวที่มีขนาดใหญ่ เช่นเดียวกับลูกชายที่ควรเชื่อฟังพ่อแม่และภรรยาควรเชื่อฟังสามี พสกนิกรจึงควรเชื่อฟังผู้ปกครอง ของพวกเขา ประชาชนไม่มีสิทธิโดยธรรมชาติในฐานะปัจเจกบุคคล หรือแม้กระทั่งในฐานะหน่วยรวม และในบทที่ 4 สังคมจีนทันสมัยหรือไม่ ได้กล่าวถึงบทบาทของชายและหญิงในสังคมจีน ความเท่าเทียมกัน ของชายหญิงนั้นมีความต่างกันมาก วัฒนธรรมขงจื้อมองว่า ผู้หญิงมีความสามารถทางสติปัญญาต่ำกว่า ผู้ชาย และบุตรต้องเชื่อฟังบิดามารดาด้วยหลักความสัมพันธ์ทั้งห้าของแนวคิดขงจื้อ ทำให้บุตรไม่สามารถมี สิทธิออกเสียงได้

เทาชมพู (2555) ได้กล่าวไว้ว่า คลุมถุงชน ภาษาอังกฤษใช้คำว่า arrange marriage คือการแต่งงานที่ กำหนดไว้ล่วงหน้าโดยบุคคลอื่น ที่ไม่ใช่ความสมัครใจของเจ้าบ่าวเจ้าสาว สังคมอังกฤษยุคเก่ามีการแต่งงาน ประเภทนี้เหมือนกัน เรียกว่า marriage of convenience คือเป็นการแต่งงานเพื่อประโยชน์ที่ลงตัวกันทั้งสอง ฝ่าย ไม่เกี่ยวกับความรัก เจ้าบ่าวเจ้าสาวอาจจะเห็นหน้าค่าตากันก่อนแต่งก็ได้ แต่จะสมัครใจหรือไม่ก็ ไม่สำคัญ โคนจัดสรรให้เรียบร้อยไปแล้ว

งานเขียนที่เกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาสิทธิมนุษยชน

น. ชญานุดม (2523) ได้แปลหนังสือเรื่อง อิศรภาพ จากงานเขียนที่สนะทางปรัชญาของ นักคิด นักเขียน และนักปฏิวัติ ในบทที่ว่าด้วยสิทธิมนุษยย์ บอกไว้ว่า ตะวันตก ถือว่าชีวิตมนุษย์เป็นของเขาตามสิทธิของเขา ถือว่าสิทธิเป็นทรัพย์สินของปัจเจกชน สิทธิ คือ หลักศีลธรรมที่นิยมและให้ความเห็นชอบต่ออิสรภาพใน การกระทำของมนุษย์ในทางสังคม มีสิทธิขั้นพื้นฐานเพียงประการเดียว (ซึ่งสิทธิอื่นเป็นเพียงผลสืบเนื่อง หรือควันทองของมัน) คือ สิทธิมนุษยย์ในชีวิตของตนเอง สิทธิที่จะดำเนินการเพื่อการมีชีวิตอยู่ของตนเอง และการกระทำที่เกิดขึ้นจากตนเอง ซึ่งหมายถึงอิสรภาพที่จะดำเนินการทั้งปวงของมนุษย์ ซึ่งมีเหตุผลตามที่

กำหนดไว้โดยธรรมชาติ เพื่อการสนับสนุน เสริมสร้าง การสนองตอบ และการเสวยสุขจากชีวิตของตนเอง ความคิดเกี่ยวกับสิทธินั้น เกี่ยวเนื่องกับการกระทำเท่านั้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งเกี่ยวกับอิสรภาพในการกระทำ มันหมายถึงอิสรภาพจากการถูกกดขี่ บังคับ หรือแทรกแซงทางกายโดยผู้อื่น ดังนั้น สำหรับปัจเจกชนทุกคน สิทธิคือการให้ความเห็นชอบทางศีลธรรม อิสรภาพของเขาที่จะกระทำด้วยการตัดสินใจของตนเอง เพื่อจุดหมายของตนเอง ด้วยการเลือกโดยปราศจากการบังคับและโดยใจสมัครของตนเอง

ประยงค์ สุวรรณบุบผา (2537) ได้เขียนหนังสือเรื่อง สังคมปรัชญาแนวคิดตะวันออก ตะวันตก ในบทที่ 14 เรื่องสิทธิและหน้าที่ กล่าวถึงสิทธิและหน้าที่โดยทั่วไปที่คนพึงจะมี มนุษย์ทุกคนเกิดมามีสิทธิและหน้าที่โดยธรรมชาติด้วยกันทุกคน สิทธิและหน้าที่มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด สิทธิของบุคคลหนึ่งก็เป็นหน้าที่ของบุคคลอีกคนหนึ่ง ที่ใดมีสิทธิที่นั่นก็ย่อมมีหน้าที่ควบคู่กันไป และสิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์ 5 ประการคือ สิทธิที่จะดำรงชีวิตอยู่ สิทธิในอิสรภาพ สิทธิในทรัพย์สิน สิทธิที่ต้องให้ปฏิบัติตามสัญญา สิทธิในการศึกษา นอกจากนี้ยังกล่าวถึงหน้าที่ ที่จะเกิดคู่กับสิทธิเสมอ ว่าหน้าที่ขั้นพื้นฐานของมนุษย์นั้น ประกอบด้วย 6 ประการ คือ เคารพต่อชีวิต เคารพต่ออิสรภาพ เคารพต่ออัตลักษณ์ เคารพต่อทรัพย์สินสมบัติ เคารพต่อสังคม เคารพต่อความเจริญก้าวหน้า สิทธิและหน้าที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน คือ บุคคลทุกคนผูกพันอยู่กับสิทธิทางสวัสดิภาพในสังคม บุคคลทั้งหลายจึงต้องการสิทธิในทรัพย์สินสมบัติของตน สังคมจึงต้องทำให้บุคคลมีหน้าที่เคารพต่อทรัพย์สินสมบัติของผู้อื่น สิทธิและหน้าที่จึงสัมพันธ์กันแบบถ้อยทีถ้อยอาศัย

ธเนศ อาภรณ์สุวรรณ (2549) ได้เขียนหนังสือเรื่อง กำเนิดและความเป็นมาของสิทธิมนุษยชน ในบทที่หนึ่ง กล่าวไว้ว่า สิทธิไม่ใช่เรื่องใหม่ และไม่ใช่เรื่องของฝรั่งอย่างเดียว จริงๆแล้วคนโบราณกาลรู้จักและใช้สิทธิกันมาก่อนแล้ว ความหมายดั้งเดิมคือ ข้อกำหนดและข้อห้ามในการกระทำที่ไม่เป็นผลดีต่อส่วนรวม จุดหมายจึงได้แก่ ความอยู่รอดและปลอดภัยของชุมชนและของสมาชิกทุกคน ความเป็นคนยังไม่แยกออกจากภาวะธรรมชาติ ลักษณะเช่นนี้อาจเรียกว่าเป็นสิทธิของชุมชนมากกว่าสิทธิของบุคคล ดังนั้นสิทธิหรือความชอบธรรมในการเอาประโยชน์จากมันจึงขึ้นอยู่กับว่า ใครเป็นผู้พบเห็นมันก่อน ธเนศได้กล่าวถึงประโยคหนึ่งซึ่งมีรุ่นพี่ได้กล่าวไว้ว่า “พวกคุณมีสิทธิ(ในระบอบประชาธิปไตยที่จะไม่ทำตาม) แต่คุณก็มีหน้าที่ด้วย” แต่รุ่นพี่ก็ไม่ได้มีการอธิบายถึงความหมายของสิทธิ หากแต่ที่เน้นหนักและนำมาอ้างอิงอยู่บ่อยๆคือ “หน้าที่” ซึ่งต้องมาเป็นอันดับแรกเสมอ ความหมายของสิทธิที่พัฒนามาเป็นสิทธิมนุษยชน จึงเป็นที่เข้าใจและรับรู้กันว่าเป็นสิทธิแบบตะวันตก ที่ให้ความสำคัญที่ปัจเจกชน นั่นคือ สิทธิของปัจเจกชน ธเนศบอกไว้ว่า กำเนิดและความเป็นมาของสิทธินั้น ไม่ใช่เป็นเรื่องที่มาจากสังคมตะวันตกเสียทั้งหมด หากสิทธิและสิทธิมนุษยชนมีที่มาและพัฒนาทั้งในสังคมนอกตะวันตกและในสังคมตะวันตกด้วย

เฉลิมเกียรติ ผิวนวล (2530) ได้กล่าวไว้ในหนังสือ ปรัชญาสิทธิมนุษยชนและพันธกรณีในสังคมไทย บทที่ 1 ไว้ว่า “สิทธิมนุษยชน” เป็นชื่อของศตวรรษที่ยี่สิบซึ่งใช้เรียก “สิทธิธรรมชาติ” (natural rights) ตามความหมายสมัยใหม่ “สิทธิมนุษยชน” ได้รับการนิยามในฐานะที่เป็นอันชอบธรรมขั้นสูงสุดสำหรับชุมชนมนุษย์ทั้งหลาย (สากล) กล่าวคือ สิทธิในความเป็นมนุษย์ ทั้งในฐานะที่เป็นบุคคลหนึ่ง และที่เป็นสมาชิกของมนุษยชาติ สิทธิในความเป็นมนุษย์ย่อมเป็นสิทธิทางธรรมขั้นสูงสุดในการดำรงอยู่ เช่น สิทธิในการมีชีวิตอยู่และการอยู่ในสภาพที่เหมาะสมกับมนุษย์ ซึ่งไม่ใช่สัตว์ พืช หรือวัตถุสิ่งของใด ๆ สิทธิเช่นนี้ย่อมมีลักษณะสากล เฉลิมเกียรติ ผิวนวล ยังได้กล่าวไว้ในบทที่ 2 ว่า สิทธิแบบธรรมชาติ บนฐานของทฤษฎีกฎธรรมชาติ ถือว่าสิทธิของมนุษย์มีอยู่ โดยแฝงอยู่ในตัวมนุษย์ทุกคน ในฐานะที่เขาเป็นมนุษย์ ดำรงอยู่ในโลกธรรมชาติ ทศณะแบบที่ถือว่า มนุษย์มีสิทธิแฝงติดตัวมาตามธรรมชาติ ยังถือได้ว่า สิทธินี้เป็นสากลและสัมบูรณ์ (absolute) กล่าวคือ ทุกคนในทุกหนแห่งสถานที่และทุกกาลเวลา มีสิทธินี้ติดตัวอยู่อย่างไม่อาจพรากไปได้ เราได้เห็นมาแล้วในตอนต้นว่า แนวคิดเรื่องสิทธิธรรมชาติ อันเป็นพื้นฐานของทศณะนี้ เป็นเรื่องที่ถูกต้องได้แย้ง มันเป็นแบบนามธรรม ที่ยากจะพิสูจน์ได้ในเชิงประจักษ์

จากการทบทวนวรรณกรรม ทำให้ผู้วิจัยทราบว่า แนวคิดของขงจื้อนั้น เน้นให้เห็นถึงความสำคัญของหน้าที่ของตนที่มีต่อสังคม ทุกคนจำเป็นต้องมีหลักปฏิบัติต่อกัน ขงจื้อได้จัดความเกี่ยวข้องหรือความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลไว้ 5 ประเภท พร้อมทั้งหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อกันดังต่อไปนี้ คือ ผู้ปกครองกับผู้ใต้ปกครอง บิดากับบุตร สามีกับภรรยา พี่กับน้อง และเพื่อนกับเพื่อน แต่จะเน้นให้ทุกทำตามหน้าที่ของตนให้สมบูรณ์แบบ ดังเช่นงานเขียนของ ฟัน ดอกบัว (2532) และ ฟัน ดอกบัว (2539) ซึ่งก็สอดคล้องกับงานของ ธนู แก้วโอภาส (2536) จริยศาสตร์แบบขงจื้อนั้นมุ่งแก้ปัญหาเรื่องของการปฏิบัติต่อกันอย่างมีมนุษยธรรม โดยเน้นให้ปฏิบัติกับครอบครัวเป็นสำคัญ ก็เพื่อเป็นฐานต่อการพัฒนาคุณธรรมต่อสังคม หากเมื่อขัดแย้งกัน ก็ให้เลือกความซื่อสัตย์มั่นคงต่อครอบครัวเป็นสำคัญ และมนุษยธรรมนั้นก็มีความสัมพันธ์กับหลักหรือขนบจารีต อย่างแย่งไม่ออก เช่นงานของ สุวรรณ สถาอานันท์ (2547) และเอกสารประกอบการสอนรายวิชา ปรัชญา ศาสนา และความเชื่อในเอเชียตะวันออก นอกจากนี้ งานของสุวรรณ สถาอานันท์ (2551) ก็ได้บอกไว้ว่าทุกคนล้วนมีสิทธิที่จะคัดค้านหรือไม่ปฏิบัติตามสิ่งที่บิดามารดาต้องการ เพียงแต่การขัดแย้งนั้น ควรทำอย่างเหมาะสมและพอควรตามหลักและเหริน

เมื่อผู้ศึกษาได้ศึกษางานเขียนที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมในสังคมจีน พบว่า การแต่งงานของบุตรนั้น เป็นหน้าที่ของบิดามารดาที่ต้องจัดหาคู่ครองให้บุตรหรือธิดา และบนพื้นฐานของลัทธิขงจื้อคือ ความกตัญญู อันส่งผลให้ครอบครัวจีนจะต้องให้ความเคารพและเชื่อฟังผู้อาวุโสเป็นอย่างมาก ถือเป็นแกนหลักที่สำคัญ

ของความสัมพันธ์ของคนในสังคมขงจื้อ ดังที่ปรากฏในงานแปลวรรณกรรมเรื่องทรัพย์สินในดิน และ บ้านแตก ของ สันตสิริ (2544) คนจีนนั้นถือว่าการแต่งงานมีลูกชายนั้น เป็นการรับช่วงเช่น ไหว้บูชาบรรพชน ถือเป็นหน้าที่อันศักดิ์สิทธิ์ และการแต่งงานถือเป็นเครื่องมือทางการเมืองอย่างหนึ่ง เช่นงานของอดุลย์ รัตนมัทธม (2548) ซึ่งก็มีส่วนสอดคล้องกับงานของ กิตติพงศ์ สนธิสัมพันธ์ (2554) ว่าลูกชายที่ควรเชื่อฟังพ่อแม่ และภรรยาควรเชื่อฟังสามี พสกนิกรจึงควรเชื่อฟังผู้ปกครองของพวกเขา ถือเป็นส่วนของหน้าที่ที่ต้องปฏิบัติต่อกัน และประชาชนไม่มีสิทธิโดยธรรมชาติในฐานะปัจเจกบุคคล หรือแม้กระทั่งในฐานะหน่วยรวม และสังคมชนบทของจีน ครอบครัวยังไม่ได้มีปริมาตรทางองค์กรที่ตายตัว กลุ่มเหล่านี้สามารถขยายตัวโดยการรวมเข้ากับญาติในลำดับที่ห่างกันออกไป มิได้จำกัดอยู่แค่ พ่อแม่ลูก เช่นงานของพรชัย ตระกูลวรานนท์ (2553) จะเห็นได้ว่างานทั้ง 5 เล่ม มีความสอดคล้องกันในแง่ของหน้าที่และลักษณะของสังคมจีน ในด้านครอบครัวยังเป็นลักษณะที่มีความเป็นปัจเจกและต่างจากสังคมทางตะวันตกอย่างชัดเจน

นอกจากนี้ผู้ศึกษาได้ศึกษางานเขียนที่เกี่ยวกับแนวคิดเกี่ยวกับปรัชญาสิทธิมนุษยชน พบว่า สิทธิ คือ หลักศีลธรรมที่นิยมและให้ความเห็นชอบต่ออิสรภาพในการกระทำของมนุษย์ในทางสังคม และอิสรภาพจากการถูกกดขี่ บังคับ หรือแทรกแซงทางกายโดยผู้อื่นและมีสิทธิขั้นพื้นฐานเพียงประการเดียว เช่นงานของ น. ชญาตม์ (2523) ซึ่งตรงกับงานของประยงค์ สุวรรณบุบผา (2537) ในแง่ความหมายของสิทธิมนุษยย์ แต่มีส่วนที่ต่างกันตรงที่งานของประยงค์ บอกว่า สิทธิขั้นพื้นฐานของมนุษย์นั้นมี 5 ประการ และยังคงกล่าวถึงหน้าที่ ที่จะเกิดคู่กับสิทธิเสมอ ว่าหน้าที่ขั้นพื้นฐานของมนุษย์นั้นประกอบด้วย 6 ประการ

อนึ่ง การศึกษาเกี่ยวกับการคลุ้มคลั่งของคนจีนจากแนวคิดปรัชญาสิทธิมนุษยชน ยังไม่มีผู้ใดศึกษาถึงแนวคิดทางด้านสิทธิมนุษยชน และเป็นการสะท้อนความคิดความเชื่อและสังคมของคนจีน เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่ครอบคลุมและชัดเจน ดังนั้น ผู้วิจัยจึงใคร่ศึกษา “การศึกษาเกี่ยวกับการคลุ้มคลั่งของคนจีนจากแนวคิดปรัชญาสิทธิมนุษยชน” เพื่อสร้างองค์ความรู้และขยายขอบเขตของการศึกษาเกี่ยวกับการคลุ้มคลั่งของคนจีนให้ลึกซึ้งต่อไป

ผลการวิจัย

คำสอนที่สำคัญของขงจื้อ

การคลุมถุงชนนั้นมีความเกี่ยวข้องกับคำสอนของขงจื้อ ดังนั้นเพื่อทำความเข้าใจเรื่องนี้โดยละเอียด ก็ควรจะได้ทราบประวัติความเป็นมาของขงจื้อ คำสอนที่เกี่ยวข้องกับประเด็นความสัมพันธ์ภายใน ครอบครัว และคุณธรรมต่าง ๆ ที่ทำให้ชาวจีนยอมรับเรื่อง “การคลุมถุงชน”

ขงจื้อ เกิดเมื่อ 551 ปีก่อนคริสต์ศักราช เป็นคนปลายยุคชุนชิว เกิดในรัฐหลู่ เมืองโจวอี (คือ อำเภอซีฝู มณฑลซานตงปัจจุบัน) ชีวิตในวันเยาว์ของท่านยากจนมาก จนอายุ 50 ปี จึงได้เข้ารับราชการในราชสำนัก เมืองหลู่ ภายหลังได้เลื่อนขั้นเป็นอำมาตย์ชั้นผู้ใหญ่ แต่ต่อมาก็ถูกบีบให้ลาออก ท่านจึงได้เดินทางไปตามเมืองต่างๆ เป็นเวลานาน 13 ปี หวังจะทำให้อุดมการณ์ปฏิรูปการเมืองและสังคมเป็นจริง แต่ก็ไม่มีโอกาส ยามชราจึงกลับมาสู่เมืองหลู่และถึงแก่กรรมในเวลาต่อมา

คำสอนของขงจื้อได้เน้นเกี่ยวกับการจัดการสังคมให้เป็นระเบียบ ซึ่งการที่สังคมจะเป็นระเบียบนั้น คนในสังคมต้องอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรมทั้ง 5 ประการ ได้แก่ มนุษยธรรม (เหริน) มโนธรรม (อี้) คือ ความประพฤติชอบด้วยใจ จารีตประเพณี (หลี่) การประพฤติปฏิบัติที่ดี การแสดงความเคารพอย่างมี มรรยาทและสุภาพ ปัญญาธรรม (จื้อ) การมีความรู้ทั่วไป รู้เหตุผล ความรู้เข้าใจแยกในเหตุตีสั่ว สัตยธรรม (ซิ่น) การทรงไว้ซึ่งความซื่อสัตย์และซื่อตรง จริงใจพูดจริงทำจริงหรือหมายถึง สัจจะ นั่นเอง

แนวคิดเรื่องคลุมถุงชนนั้น ส่วนหนึ่งมาจากลัทธิขงจื้อ ในบรรดาคำสอนของลัทธิขงจื้อ คำสอนที่เป็นรากฐาน คือ มนุษยธรรม (เหริน) เหริน คือการกำหนดความเป็นมนุษย์ที่มีลักษณะบางประการเพื่อ แสดงความเป็นคน เป็นคุณธรรมที่เป็นพื้นฐานอันเป็นเป็นที่มาของคุณธรรมอื่นๆ ทั้งหมด เรียกได้ว่าเหริน เป็นคุณธรรมที่อยู่ภายในจิตใจมนุษย์ เป็นความรู้สึภายใน ถือเป็นแนวคิดที่มีความสำคัญในปรัชญาขงจื้อ การแสดงเหรินออกมานั้นจะต้องแสดงอย่างมีขอบเขตและมีแบบแผนที่ถูกต้อง โดยต้องแสดงผ่าน จารีต ประเพณี (หลี่) ซึ่ง ขงจื้อได้กำหนดวิธีการแสดงออกโดยผ่านคู่ความสัมพันธ์ ได้แก่ ความสัมพันธ์ทั้ง 5

ความสัมพันธ์ทั้ง 5 คือ คู่ของความสัมพันธ์ในระดับต่างๆของบุคคลในสังคม ซึ่งบ่งบอกตำแหน่ง หน้าที่ของตนเองและหน้าที่ต่อผู้อื่น รวมทั้งคุณธรรมที่ต้องมีต่อผู้อื่นด้วย

1. ผู้ปกครอง กับ ประชาชน - ความจงรักภักดี ต้องประกอบด้วยความเมตตา ความสุจริต และความจงรักภักดี โดยผู้ปกครองควรปฏิบัติต่อผู้ใต้ปกครองด้วยความเมตตาและความซื่อสัตย์สุจริต ส่วนผู้ใต้ปกครองก็ควรมีความจงรักภักดีต่อผู้ปกครอง

2. บิดากับบุตร – ความกตัญญู ต้องประกอบด้วยความเมตตาและความกตัญญูกตเวที โดยพ่อแม่พึงมีเมตตาต่อบุตรธิดา ส่วนบุตรธิดาก็ต้องมีความกตัญญูกตเวทีต่อบิดามารดา
 3. สามีกับภรรยา – ความซื่อสัตย์ สามีต้องประกอบด้วยความรักความซื่อสัตย์และความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน โดยสามีและภรรยาพึงมีความรักและความซื่อตรงต่อกัน พร้อมทั้งปฏิบัติหน้าที่ในฐานะสามีหรือภรรยาอย่างถูกต้อง
 4. พี่กับน้อง – ความสามัคคี ต้องประกอบด้วยความสามัคคีและความเคารพ โดยพี่น้องควรรักใคร่สามัคคีปรองดองกัน ผู้เป็นน้องควรให้ความเคารพ ยำเกรงต่อผู้เป็นพี่ ส่วนผู้พี่ผู้เป็นพี่ก็ควรให้เกียรติแก่ผู้เป็นน้อง
 5. เพื่อนกับเพื่อน – ความซื่อสัตย์ ต้องประกอบด้วยความจริงใจ โดยมีมิตรสหายควรมีความรักและความปรารถนาได้อย่างจริงใจต่อเพื่อน ต่างฝ่ายต้องทำตัวให้เป็นที่น่าเชื่อถือและไว้วางใจของอีกฝ่าย
- ในสมัยอัน มีการปรับคำสอนใหม่และเข้มข้นขึ้น ดังจิ้งชู เป็นนักปรัชญาที่พยายามทำให้จักรวรรดิราชวงศ์อันเป็นไปตามทฤษฎี ท่านเป็นคนกวางชวน (ปัจจุบันอยู่ภายใต้ มณฑลเหอเป่ย์) ท่านเป็นผู้ที่มีบทบาทมากในการผลักดันให้รัฐบาลราชวงศ์อันสั่งห้ามเผยแพร่ปรัชญาความคิดอื่นๆ เชิดชูแต่ปรัชญาหยูเพียงสำนักเดียว ดังจิ้งชู มีบทบาทสำคัญในการสร้างระบบพื้นฐานค้ำจุนความเป็นทางการของปรัชญาหยู นั่นก็คือระบบการสอบคัดเลือกเข้ารับราชการ ท่านเป็นคนเสนอให้ใช้หนังสือที่ถือเป็นคัมภีร์ปรัชญาหยูเป็นเกณฑ์การสอบคัดเลือก ท่านได้รับเอาความคิดของนักปรัชญาอันอื่นๆ มาประสมประสานเข้ากับปรัชญาทางการเมืองและสังคมของสำนักปรัชญาหยู โดยดังจิ้งชู ได้คัดออกมา 3 อย่าง เรียกว่า ซานกั๋ง “กั๋ง คือ เชือกเส้นใหญ่ที่ใช้รวบหัวแห เชือกเส้นเล็กทั้งหมดต้องร้อยกับเชือกเส้นใหญ่ กษัตริย์คือหลักของขุนนาง นั่นคือ กษัตริย์เป็นเจ้านายของขุนนาง เช่นเดียวกัน สามีคือ หลักของภรรยา บิดาคือ หลักของบุตร จากหลัก ซานกั๋งนี้ทำให้พ่อแม่กลายเป็นหลักที่ใหญ่ที่สุด ที่ต้องเคารพเชื่อฟัง

เมื่อดูจากกรอบความสัมพันธ์ทั้ง 5 สังเกตว่าข้างจิ้งชูนั้นให้ความสนใจกับครอบครัว ถือว่า ครอบครัวเป็นหน่วยของสังคมที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นรากฐานของสังคม ทุกคนในครอบครัวต่างฝ่ายต่างมีหน้าที่และความรับผิดชอบต่อกันและกัน เห็นได้จากความสัมพันธ์ถึงสามในห้า นั่นกล่าวถึงสถาบันครอบครัว โดยเฉพาะอย่างยิ่งความสัมพันธ์ของบิดากับบุตรที่แสดงออกผ่านคุณธรรมเรื่องความกตัญญู

ในเรื่องความสัมพันธ์ของบิดากับบุตรที่แสดงออกผ่านคุณธรรมเรื่องความกตัญญูนี้ เราสามารถพบได้ในคัมภีร์ อย่างเช่น ในหลุนอี่ว์มีบทสนทนาที่แสดงความผูกพันห่วงใยอันละเอียดอ่อนระหว่างวัย ดังนี้ หลุนอี่ว์ เล่มที่ 2 บทที่ 6 บันทึกไว้ว่า

เมิ่งอู๋ปู้ ถามเรื่องความกตัญญู อาจารย์ตอบว่า
 “บิดามารดาเป็นห่วงเป็นใยเพียงเรื่องความป่วยไข้เท่านั้น”

หลุนอี่วู้ เล่มที่ 4 บทที่ 21 บันทึกไว้ว่า

อาจารย์กล่าวว่า “อายุของบิดามารดาไม่รู้ไม่ได้”

ในแง่หนึ่งเป็นเหตุแห่งความปีติยินดี ในอีกแง่หนึ่งเป็นเหตุแห่งความห่วงใย

ความห่วงใยอาทรของบิดามารดาต่อชีวิตความเป็นอยู่ของบุตรหลานในทุกๆเรื่องเป็นสภาพพื้นฐานในความสัมพันธ์ระหว่างวัย ภายใต้อายุที่มิต่อกัน ถ้ากล่าวที่ว่า “บิดาใจดี” หมายถึง บิดามีหน้าที่เลี้ยงดูบุตร ให้การศึกษาแก่บุตร อบรมศีลธรรมจรรยาและจัดหาครุฑรองให้ ส่วนบุตรมีหน้าที่ตอบสนองเคารพเชื่อฟังบิดา ให้การดูแลเมื่อบิดาเข้าสู่วัยชรา และกตัญญูต่อบิดา ซึ่งความกตัญญูนี้ถือเป็นพื้นฐานที่สำคัญที่สุดของลัทธิขงจื้อ บุตรกตัญญูคือบุตรที่เอาใจใส่ประพฤตินให้บิดามารดาไม่ให้ต้องห่วงใย เว้นแต่เรื่องป่วยไข้เท่านั้นซึ่งอยู่นอกเหนือการควบคุม นอกจากนี้ การตระหนักรำลึกอยู่เสมอว่า บิดามารดาอายุมากแล้ว ถือเป็นเรื่องที่ดีที่ท่านได้มีเวลาอยู่กับบุตรหลานมานาน ขณะเดียวกัน เรื่องที่คืนสนองก็ส่งผลในทิศทางตรงกันข้ามด้วย คือเป็นเหตุแห่งความห่วงใยว่า ท่านอาจจะมีเวลาเหลืออีกไม่นานนักที่จะได้อยู่กับบุตรหลานต่อไป

ขงจื้อ สอนธรรมะในข้อกตัญญู แก่ศิษย์ไว้ว่า **ลูกกตัญญู** ฟังปฏิบัติต่อมารดาบิดา คือ เมื่ออยู่กับท่านให้เคารพ เมื่อเลี้ยงดูท่านให้ได้รับความสุข เมื่อท่านป่วยไข้ให้ห่วงกังวล เมื่อท่านสิ้นไปให้อาลัย โศก เศร้า เมื่อบูชาเช่นไหว้ให้ขำเกรงเต็มใจ ทั้งห้าประการนี้ดีพร้อม จึงได้ชื่อว่าปฏิบัติ กตัญญู ความอีกตอนหนึ่งว่า **ร่างกายตลอดจนปลายเท้าและเส้นผม ได้จากมารดาบิดา มิกล้าทำลาย** นี้ คือ กตัญญูในเบื้องต้น สำรวมตนบำเพ็ญธรรม สร้างคุณงามไว้ในโลก เกียรติ ปราบกฎแก่มารดาบิดา นี้คือ กตัญญูในเบื้องปลาย ฉะนั้น ชายหญิงที่ได้รับธรรมะแล้ว อย่าลืมรากฐานชีวิตที่ได้มา จงกตัญญูต่อพ่อแม่ จึงจะได้ชื่อว่า เป็นผู้บำเพ็ญธรรม

จริงๆแล้ว ความผูกพันห่วงใยอันลึกซึ้งระหว่างบิดามารดากับบุตรหลาน มิได้หมายความว่า จะไม่มีความขัดแย้งระหว่างวัย ขงจื้อไม่ได้สอนให้ยอมทำตามเสมอทุกอย่าง แต่บุตรสามารถทัดทานได้ ด้วยความสุภาพ ขงจื้อได้ให้แนวทางการแสดงออกซึ่งความแตกต่างขัดแย้งระหว่างวัย ได้อย่างน่าสนใจ ดังนี้

หลุนอี่วู้ เล่มที่ 4 บทที่ 18 บันทึกไว้ว่า

อาจารย์กล่าวไว้ว่า “รับใช้บิดามารดา ทัดทานได้อย่างสุภาพ

เมื่อเห็นว่าไม่ทำตามความประสงค์ ยังคงความเคารพไว้

ไม่ชัดเจน พวกเพียรต่อไป แต่ไม่ปรปักษ์กัน”

กล่าวคือ เมื่อรับใช้บิดามารดา หากมีอะไรไม่เห็นด้วยก็สามารถทัดทานได้ แต่ให้ทำอย่างสุภาพ หรือ การที่บุตรทัดทานอย่างสุภาพเมื่อมีอะไรไม่เห็นด้วยกับบิดามารดา คือการรับใช้บิดามารดาแบบหนึ่ง ซึ่งหมายความว่า การแสดงความขัดแย้งนั้น ต้องไม่ทำให้ความสัมพันธ์สลายไป หากบิดามารดาไม่ทำตามความประสงค์ บุตรยังต้อง “คงความเคารพไว้ ไม่ชัดเจน” แต่ในขณะเดียวกัน ไม่ชัดเจนก็ใช่ว่าจะนิ่งเฉยยอมรับ บุตรพึง “พากเพียรต่อไป” อาจหาวิธีทัดทานโน้มน้าวต่อไป แต่ในขณะเดียวกันก็ “ไม่ปรปักษ์กัน” จะเห็นได้ว่า คำกล่าวของขงจื้อนั้นล้วนแสดงความระมัดระวังไหวอ่อนโยนในการแสดงออกซึ่งความเห็นที่แตกต่างระหว่างวัย หากพิจารณาในภาษาปัจจุบัน คือ ขงจื้อยอมรับ สิทธิ ของบุตรหลานที่จะต้องเห็นต่างจากบิดามารดา แต่ในขณะเดียวกันวิธีที่แสดงออกซึ่ง “ลัทธิ” ดังกล่าวต้องไม่ก้าวร้าวรุนแรงจนถึงขั้นทำให้ความสัมพันธ์แห่งความรักความอาทรนั้นเสื่อมสลายไป

การมีและการแสดงความเคารพต่อบิดามารดา ในการมีความสัมพันธ์กับท่านนั้น เป็นหลักหมายแห่งความกตัญญูของมนุษย์

หลุนอวี่ เล่มที่ 2 บทที่ 7 บันทึกไว้ว่า

จื่อโฮยถามเรื่องความกตัญญู อาจารย์ตอบว่า “สมัยนี้ความกตัญญูหมายถึง
การเลี้ยงดูบิดามารดา แต่เราก็เลี้ยงคู่ม้าและสุนัขด้วยมิใช่หรือ
ถ้าขาดความเคารพแล้วจะมีอะไรเพื่อแยกแยะ
การเลี้ยงดูแบบหนึ่งออกจากอีกแบบหนึ่งเล่า”

ความเคารพในการเลี้ยงดูบิดามารดาเป็นคุณสมบัติที่แยกแยะการดูแลมนุษย์ออกจากการเลี้ยงดูสัตว์ใช้งานหรือสัตว์เลี้ยง บทสนทนาชิ้นนี้ชี้ให้เราเห็นว่า ความเคารพเป็นเครื่องแสดงการมีความกตัญญู ซึ่งเป็นวิธีตอบแทนความรักความห่วงใยระหว่างมนุษย์ คุณธรรมแห่งความกตัญญูจึงเป็น “รากฐานแห่งมนุษยธรรม”

ทำไมบิดามารดาจึงต้องห่วงใยเรื่องครอบครัวของบุตร?? จากกรอบความคิดความสัมพันธ์ทั้ง 5 การที่บิดามารดามีหน้าที่หาคู่ครองให้บุตร ถือเป็นการทำงานหน้าที่ของบิดาที่รักลูกและต้องการให้บุตรมีชีวิตที่ดี ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของครอบครัวนั้น ก็คือ ความสัมพันธ์ในระดับสามีกกับภรรยา เพราะการที่ครอบครัวจะเกิดขึ้นได้นั้นก็ต้องเกิดจากคนสองคน การแต่งงานจึงถือเป็นส่วนหนึ่งของการสืบทอดวงศ์ตระกูล หน้าที่ที่สำคัญอย่างหนึ่งของภรรยา คือ การมีบุตร และบุตรนั้นจะต้องเป็นบุตรชายด้วย ซึ่งถือเป็นหน้าที่หลักในการธำรงและสืบต่อความเป็นครอบครัวไว้ คนเรามีลูกไว้เพื่อหวังได้ฝากผีฝากไข้ยามแก่เฒ่า สะสมอาหารไว้ใช้กินเมื่อยามขาดแคลน หากไม่มีบุตรจะไม่มีบุคคลที่สืบทอดตระกูล ไม่มีคนคอยปรนนิบัติ

เมื่อยามแก่ เมื่อป่วยไข้ไม่มีคนห่วงใยคอยดูแล เมื่อสิ้นไปไม่มีคนอาลัย และไม่มีคนบูชาเช่นไหว้ การแต่งงาน จึงถือเป็นเรื่องสำคัญสำหรับสังคมจีนในสมัยนั้น ทุกคนต้องมีครอบครัวเพื่อมีบุตรหลายคอยสืบทอด

ขงจื้อมีความเห็นว่า ความยุ่งยากวุ่นวายที่เกิดขึ้นในสังคม ก็เพราะคนไม่ทำหน้าที่ของตนให้สมบูรณ์ เช่น บิดามารดาไม่เลี้ยงดูบุตรธิดาให้ดี บุตรธิดาก็ไม่มีความกตัญญูกตเวทีต่อบิดามารดา หรือสามีภรรยาต่างนอกใจกัน เป็นต้น ผลก็คือ ความเดือดร้อนต่างๆก็จะมาตกแก่สังคม ทำให้สังคมเดือดร้อน แต่ตรงกันข้าม หากทุกคนทำหน้าที่ของตนให้สมบูรณ์ ปัญหาความวุ่นวายของสังคมก็จะหมดไป เพราะฉะนั้นการทำหน้าที่ของตนให้ดีจึงมีความสำคัญมาก ดังที่ขงจื้อกล่าวว่า “กษัตริย์ต้องทำหน้าที่ของกษัตริย์ให้สมบูรณ์ ขุนนางต้องทำหน้าที่ขุนนางให้สมบูรณ์ บิดามารดาต้องทำหน้าที่ของบิดามารดาให้สมบูรณ์ บุตรธิดาต้องทำหน้าที่ของบุตรธิดาให้สมบูรณ์” (พิน คอกบว 2539 : 175) ดังนั้น คำสอนต่างๆของขงจื้อ ส่วนใหญ่จึงเป็นไปเพื่อหน้าที่ของตนเองให้ดีตามความเกี่ยวข้องในสังคม

ภายใต้บริบทดังกล่าวที่เกิดขึ้นในสังคมจีน การแต่งงาน รวมถึงการหาคู่ครองให้แก่บุตรเพื่อสืบทอดวงศ์ตระกูลถือเป็นเรื่องสำคัญของครอบครัว ทำให้การคลุมถุงชนนั้นเกิดขึ้นอย่างมากมาย และปฏิบัติต่อมาเป็นเวลานาน อีกทั้งคำสอนที่ปรับใหม่ของ ด่งจิ้งชู ในเรื่อง “ซานกั๊ง” ถือเป็นอีกเหตุผลหนึ่ง ที่ช่วยอธิบายว่าทำไมลูกจึงต้องยอมทำตามบิดามารดา โดยไม่มีการโต้แย้ง และจากการที่สังคมจีนที่ให้ความสำคัญกับลูกชายด้วยแล้ว ทำให้การคลุมถุงชนนั้นตกมาอยู่ที่ ลูกผู้หญิง มากกว่าลูกชาย

ดังนั้นคำสอนของขงจื้อที่มีอิทธิพลอย่างชัดเจนและ โดยตรงต่อการคลุมถุงชนก็คือเรื่อง ความสัมพันธ์ทั้ง 5 จากกรอบความสัมพันธ์ทั้งการที่บิดามารดามีหน้าที่หาคู่ครองให้บุตร ถือเป็นการทำหน้าที่ของบิดาที่รักลูกและต้องการให้บุตรมีชีวิตที่ดี ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของครอบครัวนั้น ก็คือความสัมพันธ์ในระดับสามีกับภรรยา เพราะการที่ครอบครัวจะเกิดขึ้นได้นั้นก็ต้องเกิดจากคนสองคน การแต่งงานจึงถือเป็นส่วนหนึ่งของการสืบทอดวงศ์ตระกูล คนเรามีลูกไว้เพื่อหวัง ได้ฝากผีฝากไข้ยามแก่เฒ่า สะสมอาหารไว้ใช้กินเมื่อยามขาดแคลน หากไม่มีบุตรจะไม่มีบุคคลที่สืบทอดตระกูล ไม่มีคนคอยปรนนิบัติ เมื่อยามแก่ เมื่อป่วยไข้ไม่มีคนห่วงใยคอยดูแล เมื่อสิ้นไปไม่มีคนอาลัย และไม่มีคนบูชาเช่นไหว้ การแต่งงาน จึงถือเป็นเรื่องสำคัญสำหรับสังคมจีนในสมัยนั้น ทุกคนต้องมีครอบครัวเพื่อมีบุตรหลายคอยสืบทอด อีกทั้งขงจื้อเห็นว่า การแต่งงานเป็นเพียงหน้าที่ ไม่เกี่ยวกับความรัก เป็นเพียงสิ่งที่ลูกกตัญญูพึงปฏิบัติต่อบิดามารดาเพื่อทดแทนคุณ การคลุมถุงชนจึงเกิดขึ้น โดยที่ไม่มีผู้ใดกล้าทัดทานหรือทัดทานแล้วก็ไม่สำเร็จ

สังคมจีนในสมัยจารีต

จีนเป็นสังคมเกษตรกรรม ที่ให้ความสำคัญเรื่องการอยู่กินอย่างมาก ในขณะที่สังคมกรีกโบราณเป็นสังคมเล็กๆ เป็นสังคมพ่อค้า ในยุคจีนโบราณคนจีนเข้าใจกันว่า ประเทศจีนถือเป็นศูนย์กลางของโลกชาติอื่นๆ นั้นล้วนแล้วแต่ป่าเถื่อน ซึ่งในขณะนั้นบุคคลที่มีอิทธิพลมากที่สุดต่อความคิดของคนจีน ได้แก่ ขงจื้อ ซึ่งเป็นนักปราชญ์คนสำคัญของสำนักขงจื้อ มีคนพูดกันว่าขงจื้อเป็นสัญลักษณ์แห่งความเป็นจีน ขงจื้อคิดอย่างไร จีนก็เป็นอย่างนั้น ซึ่งในปัจจุบันพื้นที่ที่มีอิทธิพลของขงจื้อปรากฏอยู่ ได้แก่ เอเชียตะวันออก จีน เกาหลี ญี่ปุ่น สิงคโปร์ และไต้หวัน

คนจีนในสมัยจารีตเชื่อว่า โครงสร้างทางการเมืองเปรียบได้กับครอบครัวที่มีขนาดใหญ่ขึ้น ลูกชายควรจะเชื่อฟังพ่อและภรรยาควรเชื่อฟังสามี เปรียบเหมือนพสกนิกรควรเชื่อฟังผู้ปกครองของพวกเขา ประชาชนไม่มีสิทธิโดยธรรมชาติในฐานะปัจเจกบุคคลหรือแม้กระทั่งในหน่วยรวม ความคิดเหล่านี้ถือเป็นรากความคิดของคนจีนที่ปรากฏในสมัยนั้น นับแต่โบราณคนจีนยึดมั่นกับระบบครอบครัว คนจีนเป็นครอบครัวใหญ่ บางทีถ้าจะกล่าวได้ว่า หมู่บ้านเดียวกันหรือตำบลเดียวกันเป็นครอบครัวเดียวกันหมดก็ถือว่าไม่ผิดนัก ด้วยเหตุนี้การแต่งงานของคนสมัยก่อน จึงเป็นการแต่งงานข้ามหมู่บ้าน (หรือข้ามเผ่า) นี่เป็นเหตุผลว่าทำไมหลังตรุษจีนหนึ่งวัน (วัน ๒ ค่ำเดือนอ้ายจันทรคติจีน) คนจีนเรียกว่าวันนี้ว่าเทศกาล "กลับบ้านแม่"

《回娘家》 ด้วยถือกันว่าเป็นวันที่สะใภ้จะกลับไปเยี่ยมแม่ของตน เพราะการเดินทางสมัยก่อนไม่สะดวก และยังแต่งไปไกลการเดินทางก็ยิ่งลำบาก แต่นั่นยังไม่ใช่สิ่งสำคัญเท่ากับการเกรงใจครอบครัวของสามี ไม่ใช่อยากจะไปไหนก็ไป หญิงจีนเมื่อแต่งงานแล้ว ก็เท่ากับเป็นสมาชิกคนหนึ่งของครอบครัวสามี พ่อแม่ของสามีก็คือก็คือพ่อแม่ของตน กล่าวคือต้องกตัญญูพ่อแม่สามีเท่าๆ กับ พ่อแม่ของตน การเข้าเป็นสมาชิกใหม่เป็นคนของสกุลสามี เมื่อตายป่วยวิญญานก็จะถูกบูชาในศาลสกุลบรรพชนของสามี หาใช่ตระกูลเดิมเคารพและกตัญญูต่อครอบครัวสามีเท่ากับตระกูลตนเองเป็นสิ่งที่ผู้หญิงจีนเมื่อแต่งงานแล้วทุกคนต้องปฏิบัติ แม้ว่าอาจจะเจอสิ่งที่ไม่คุ้นเคย หรือการไม่ชอบพอของพ่อแม่สามีก็ต้องอดทน การจะหย่าร้างถอยกลับแถบจะไม่มี (มีก็น้อยมาก)

“ผู้หญิง แบทท้องฟ้าไว้ครั้งหนึ่ง” เป็นวาทะอันโด่งดังของ เหมา เจ๋อตง เป็นการประณามผู้ชายชาวจีนหลายชั่วอายุคนซึ่งมองผู้หญิงว่าอ่อนด้อยกว่าตน ในยุคสมัยก่อนนั้น โอกาสสำหรับผู้หญิงถูกจำกัดทั่วทั้งจักรวรรดิจีน พวกเขาไม่สามารถเข้าสู่ระบบราชการได้ เช่นเดียวกับโอกาสในการทำการค้า อีกทั้งวัฒนธรรมขงจื้อ ยังทงว่าผู้หญิงมีความสามารถทางด้านสติปัญญาด้อยกว่าผู้ชาย อย่างไรก็ตาม ในช่วงปลายยุคจักรพรรดิ ก็แทบจะเปลี่ยนไปโดยสิ้นเชิงสำหรับครอบครัวฐานะดีที่จะยืนยันว่าผู้หญิงก็มีความรู้

กล่าวโดยเจาะจง ก็คือ สตรีชั้นสูงในช่วงต้นราชวงศ์ชิง ได้สร้างกระบอกเสียงของตนขึ้นมาในพื้นที่หนึ่ง นั่นคือ การพิมพ์หนังสือ ทำให้ผู้หญิงเริ่มมีบทบาทและสามารถเผยแพร่ความคิดเห็นและความสนใจของพวกเธอได้

ในช่วงแรกของระบอบสาธารณรัฐ ที่เมืองฉางซา เหมาเจ๋อตุง ได้เผยแพร่ชุดบทความวิเคราะห์ชะตากรรมของนางสาวจ้าว ซึ่งฆ่าตัวตายหลังจากที่เธอถูกบังคับให้แต่งงาน โดยเหมาได้อธิบายสภาวะกล้ำกลืนฝืนทนของเธอด้วยน้ำเสียงที่ไม่ประนีประนอมว่า

“พ่อและแม่ชาวจีนต่างข่มขืนลูกชายและลูกสาวของตนทางอ้อม นี่คือข้อสรุปอันไม่อาจหลีกเลี่ยงซึ่งเกิดขึ้นภายใต้ระบบ “พ่อและแม่เป็นใหญ่” ในครอบครัวชาวจีน และเกิดจากระบบการแต่งงานที่มีนโยบายการจัดการโดยพ่อและแม่” (กิตติพงษ์ สนธิสัมพันธ์, 2554 : 138)

การแต่งงานของสังคมจีนในสมัยจารีต

หลักการของขงจื้อ ได้ให้ความสำคัญเป็นอย่างมากกับระบบการแต่งงานจนถึงเป็นหน้าที่ของผู้ชายซึ่งจะต้องแต่งงานเพื่อธำรงสถาบันครอบครัวให้คงอยู่สืบไปพ เนื่องจากสังคมจีนเป็นสังคมเกษตรกรรม การเพิ่มจำนวนสมาชิกของคนในครอบครัว เพื่อให้เป็นแรงงานในครอบครัวและเพิ่มผลผลิตในไร่นาหรือเพื่อเพิ่มความสัมพันธ์ทางเครือญาติจึงเป็นสิ่งจำเป็น (ณปรีชญ์ บุญवास ,2552 : 94) อีกทั้งการมีจำนวนประชากรมากๆ ถือเป็นความเจริญของวงศ์ตระกูล เพราะคนจีนนั้นเป็นสังคมเครือญาติ เป็นสังคมครอบครัว ไม่ใช่เรื่องที่เราจะทำอะไรก็ได้โดยลำพัง

นอกจากสังคมจีนจะให้ความสำคัญกับการแต่งงานตั้งแต่อายุน้อยแล้ว ยังมีประเพณีว่า การแต่งงานจะเกิดขึ้นได้นั้น ก็ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบและยินยอมจากผู้ใหญ่ และการที่ชายหญิงสองคนจะแต่งงานกันได้ คนสำคัญในเรื่องนี้กลับไม่ใช่ผู้ที่กำลังจะเป็นเจ้าบ่าวเจ้าสาว หากแต่เป็นคนกลางที่เรียกว่า “แม่สื่อ” (อดุลย์ รัตนมันเกษม, 2548 : 388) นอกจากนี้ระบบการแต่งงานของจีนยังมีความสัมพันธ์กับลัทธิขงจื้อ โดย ขงจื้อมองว่าการแต่งงานควรจะเกิดขึ้นเพราะหน้าที่ ไม่ใช่เพราะความรัก นั่นคือที่มาของการแต่งงานแบบคลุมถุงชนนั่นเอง (ณปรีชญ์ บุญवास, 2552 : 94)

ดังนั้น การแต่งงานของคนสมัยก่อนจึงไม่ได้เกิดมาจากความรักหรือความอยากทางเพศ แต่การแต่งงานนั้นเป็นเพียงหน้าที่ของลูกชายที่ต้องแต่งงานเพื่อสืบทอดวงศ์ตระกูล ส่วนลูกผู้หญิงนั้น แต่งเพื่อผูกสัมพันธ์ระหว่างตระกูล ดังกรณีฮั่นอู่ตี้ส่งเจ้าหญิงไปแต่งงานกับเผ่าเซวียงหนู ซุ่นจื้อฮ่องเต้ประทานพี่สาวให้แต่งงานกับอ้าวปาย ก็เพราะต้องการผูกสัมพันธ์ เปลี่ยนศัตรูให้กลายเป็นมิตร เปลี่ยนมิตรให้กลายเป็นญาติ ทั้งนี้หาใช่เพื่อตนเองแต่อย่างใด แต่เพื่อความเจริญของวงศ์ตระกูลเท่านั้น คนจีนทั้งชายและหญิง นับแต่เกิด

จนตาย จึงไม่ได้มีชีวิตเพื่อตนเอง แต่เป็นชีวิตที่เสียสละ อุทิศชีวิตตนทั้งชีวิตเพื่อครอบครัว เพื่อวงศ์ตระกูล ต่างกับขณะที่คนในปัจจุบันที่มีชีวิตเพื่อตนเอง แสดงอัตตาของตนในรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นการแสดงความเห็นต่างๆ ในเรื่องการเมือง, ศาสนา, สังคม ฯลฯ หรือแม้แต่ในโลกของสังคมออนไลน์ที่พยายามแสดงความเป็นตัวตนออกมาในรูปแบบต่างๆ ว่าตนมีความสามารถแค่ไหน ฉลาดแค่ไหน ชอบอะไรเกลียดอะไร ฯลฯ ต่างกับคนในสมัยก่อน ที่อัตตาน้อยกว่ามาก ไม่ว่าจะทำอะไร ต้องทำตามคำสอนของบรรพชน ธรรมเนียมของตระกูลคืออะไร ไม่ใช่เรื่องที่ใครจะมาแสดงตัวเที่ยวชี้ว่าใครต่อใครได้

โดยในสมัยจารีตวิธีที่พ่อแม่จะจัดหาคู่ชีวิตให้แก่ลูกของตนเองนั้นมีหลายวิธีด้วยกัน แต่วิธีที่นิยมกันมากที่สุดก็คือ การที่พ่อแม่มักจะเลือกให้ลูกของตนเองแต่งงานกับบุตรธิดาของเพื่อนตน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ชุณนางมักจะให้บุตรธิดาของตน แต่งงานกับลูกหลานชุณนางด้วยกัน โดยไม่ได้สนใจในชาติตระกูลของเขา นอกจากนี้ชุณนางบางคนยังนิยมให้ลูกสาวของตนได้แต่งงานกับคนที่มาจากภูมิลำเนาเดียวกัน เนื่องจากในจีนมีภาษาถิ่นมากมาย นอกจากนี้ภาษาแต่ละภาษาก็มีความแตกต่างกันมาก ดังนั้นการหาลูกเขยที่พูดภาษาถิ่นเดียวกันจึงเป็นสิ่งจำเป็น (Ebrey, 1993: 28)

นอกจากการให้แต่งงานกับบุตรธิดาของเพื่อนตนแล้ว การแต่งงานในหมู่เครือญาติก็เป็นสิ่งที่ได้รับความนิยมอย่างมาก แต่อย่างไรก็ตาม เนื่องจากชาวจีนมักไม่ได้รับอนุญาตให้แต่งงานกับคนในตระกูล (แซ่) เดียวกัน ดังนั้นครอบครัวจีนจึงมักยกลูกสาวให้แต่งงานกับญาติทางมารดามากกว่า แต่การแต่งงานในหมู่เครือญาติก็ยังเป็นที่นิยมของฝ่ายหญิง เนื่องจากผู้หญิงส่วนใหญ่มักจะกลัวที่จะเข้าไปเป็นสมาชิกใหม่ในบ้านที่ตนไม่เคยรู้จักมาก่อน ไม่ว่าจะในฐานะน้องสะใภ้ ลูกสะใภ้หรือหลานสะใภ้ ดังนั้นการได้เข้าไปอยู่ในครอบครัวที่เธอมีคนรู้จักคุ้นเคยกันมาก่อน ย่อมจะเป็นการดีกว่าจะเป็นคนแปลกหน้าทั้งหมด นอกจากนี้มารดาของเจ้าสาวก็ยังอุ้มใจในกรณีที่เธอรู้เรื่องเกี่ยวกับครอบครัวของลูกสาวที่จะเข้าไปอยู่

นอกจากพิธีการแต่งงานแล้วการหย่าร้างก็เป็นอีกสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญต่อแบบแผนการดำเนินชีวิตของครอบครัวจีน ก่อนอื่นเราจะต้องทำความเข้าใจว่าจุดประสงค์หลักที่แท้จริงของการแต่งงานในสมัยจารีตมีความแตกต่างจากจุดประสงค์ในปัจจุบันทั้งในด้านจุดมุ่งหมาย และผลกระทบ ซึ่งก็คือ การมุ่งผลประโยชน์ของครอบครัวมากกว่าการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสามีและภรรยา ดังนั้นการหย่าร้างของครอบครัวจีนในสมัยจารีตจึงเน้นถึงเหตุผลที่ภรรยาทำตัวไม่ดีต่อครอบครัวของฝ่ายสามีมากกว่าเน้นเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างสามีและภรรยา โดยเฉพาะอย่างยิ่งการหย่าร้างของชาวจีนในสมัยจารีต มาจากการที่สามีขอหย่าจากภรรยามากกว่าภรรยาขอหย่าจากสามี

ตามปกติหญิงหม้ายจีนจะไม่แต่งงานใหม่ตราบเท่าที่ครอบครัวของสามีจะยังคงดูแลเธออยู่ หญิงหม้ายที่แต่งงานใหม่ส่วนใหญ่มักเป็นเพราะเศรษฐกิจบีบบังคับ อย่างไรก็ตามความคิดที่ว่าผู้หญิงหม้ายไม่ควรแต่งงานใหม่ มีพลังที่เข้มแข็งมาก แทรกซึมอยู่ทั่วไปในสังคมจีน ขนบนี้ได้ส่งผลให้ตัวภรรยาเองไม่แต่จะ

ผูกพันกับเฉพาะสามีเท่านั้น หากแต่ยังผูกพันกับครอบครัวของสามีอีกด้วยดังจะเห็นได้จากการตายของสามีมิได้หมายถึงการสิ้นสุดของพันธนาการการแต่งงาน

อายุการแต่งงานในแต่ละยุคสมัยของประเทศจีน

ในสมัยราชวงศ์โจวตะวันตก (西周 1066 – 771 ปี ก่อนค.ศ.) ประเทศจีนได้มีการใช้กฎหมายกำหนดอายุแต่งงานที่ให้ชายแต่งงานเมื่ออายุ 30 ปี และหญิงแต่งงานเข้าบ้านฝ่ายชายเมื่ออายุ 20 ปี คนสมัยโบราณเห็นว่า ชายที่อายุ 30 ปี มีกล้ามเนื้อและกระดูกที่แข็งแรง สามารถทำหน้าที่พ่อได้ ส่วนหญิงที่มีอายุ 20 ปี ก็ถือเป็นวัยที่ร่างกายเจริญเติบโตเต็มที่ สามารถทำหน้าที่แม่ได้ดี ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นการสะท้อนให้เห็นถึง ความรู้ทางด้านกายภาพของคนสมัยนั้นอยู่ในระดับสูง

ตั้งแต่นั้นมา การกำหนดอายุการแต่งงานของราชสำนักในแต่ละยุค ก็เริ่มลดลงเรื่อยๆ สมัยยุครุนชิว (春秋 722 – 481 ปี ก่อนค.ศ.) ฉีหวนกง (齐桓公) กำหนดให้ชายแต่งงานอายุ 30 ปี หญิงแต่งงานอายุ 15 ปี อ๋องเฮวโกวเจี้ยน (越王勾践) กำหนดไว้ว่า หากชายมีอายุ 20 ปี และหญิงอายุ 17 ปี แต่ยังไม่แต่งงาน บิดามารดาจะต้องรับได้โทษ ทั้งนี้ เนื่องจากระหว่างเจ้าครองแคว้นต่างๆ ล้วนต้องการแก่งแย่งอำนาจความเป็นใหญ่ จึงได้มีการใช้มาตรการการแต่งงานเร็วขึ้น เพื่อเป็นการเร่งให้ประชากรมีบุตรเพิ่มขึ้น ผลิตแรงงานและทหารเพิ่มขึ้น

สมัยราชวงศ์ฮั่น (汉 206 ปี ก่อนค.ศ. – ค.ศ.220) เคยมีการกำหนดให้หญิงอายุตั้งแต่ 15 ปีขึ้นไปที่ยังไม่ได้แต่งงาน จะต้องเสียภาษีที่นาและภาษีต่างๆ เพิ่มขึ้นจากเดิม 5 เท่า เป็นการบังคับให้ประชาชนแต่งงานเร็วขึ้น จนกระทั่งมีพ่อแม่จำนวนมากที่ไม่รู้จักวิธีการดูแลเลี้ยงดูบุตร ทำให้อัตราการตายของทารกเพิ่มสูงขึ้น

สมัยจีนตะวันตก (西晋 ปี ค.ศ.265 - 317) มีการกำหนดให้หญิงสาวที่อายุครบ 17 ปี พ่อแม่จะไม่มีสิทธิ์จัดการเรื่องการแต่งงานให้ หากแต่เป็นข้าราชการท้องถิ่นๆ แทน ในสมัยราชวงศ์ลิเหินอู (北齐 ปี ค.ศ.550 - 577) ถึงกับเคยมีการกำหนดให้หญิงชายที่อายุระหว่าง 14 – 20 ปี ที่ไม่ได้แต่งงาน จะถูกเกณฑ์มาใช้แรงงาน

สมัยต้นราชวงศ์ถัง ได้มีการดำเนินนโยบายลดหย่อนภาระของประชาชนและฟื้นฟูเศรษฐกิจของประเทศชาติ เพื่อเป็นการคลี่คลายความขัดแย้งทางสังคม ดังนั้นจึงมีการผ่อนผันเรื่องอายุการแต่งงาน โดยกำหนดให้ชายแต่งงานเมื่ออายุ 20 ปี และหญิงแต่งงานเมื่ออายุ 15 ปี แต่ต่อมากลางสมัยราชวงศ์ถัง ได้ลดอายุลงมาเป็น ชายอายุตั้งแต่ 15 ปี ขึ้นไป และ หญิง 13 ปี ขึ้นไป ต่างต้องออกเรือนทั้งสิ้น มิฉะนั้นทางฝ่ายขุน

นางจะเป็นผู้จัดการเรื่องนี้ให้เอง จากนั้นเป็นต้นมา ตั้งแต่สมัยราชวงศ์ซ่งกระทั่งถึงราชวงศ์ชิง เกณฑ์อายุ แต่งงานที่กฎหมายกำหนด คือ ชายอายุ 16 ปี และหญิงอายุประมาณ 14 ปี

เนื่องจากอัตราการเกิดของประชากรในสังคมสมัยโบราณของจีนอยู่ในระดับต่ำ บรรดาชนชั้นแรงงานต่างต้องการแรงงานมาช่วยประกอบอาชีพในชีวิตประจำวัน ดังนั้นภายใต้การบีบบังคับของบรรดาผู้ประกอบการในแต่ละสมัย ทำให้ค่อยๆ เกิดการยอมรับในมาตรการให้แต่งงานขณะอายุน้อย ทั้งยังกลายเป็นค่านิยมที่สืบทอดต่อกันมา ในเรื่องการแต่งงานและมีบุตรเร็วของสังคมจีนสมัยโบราณ

กลางศตวรรษที่ 19 จนถึงช่วงการเคลื่อนไหว 4 พฤษภาคม ค.ศ.1919 (近代) อายุแต่งงานที่กฎหมายกำหนดค่อยๆ สูงขึ้นทีละน้อย “ประมวลกฎหมายแพ่ง” กำหนดให้ชายที่อายุยังไม่ครบ 18 ปี บริบูรณ์ และหญิงที่อายุยังไม่ครบ 16 ปีบริบูรณ์ ไม่สามารถแต่งงานได้ ช่วงต้นของการก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีน กฎหมายที่ว่าด้วยการแต่งงานของประเทศจีนกำหนดให้ชายอายุ 20 ปี และหญิงอายุ 18 ปี สามารถแต่งงานได้ อย่างไรก็ตาม ในปัจจุบันกฎหมายกำหนดให้ชายต้องไม่แต่งงานก่อนอายุ 22 ปี และหญิงต้องไม่แต่งงานก่อนอายุ 20 ปี

จากข้างต้น จะเห็นได้ว่าการแต่งงานแบบคลุมถุงชนนั้น ผังรากลึกในสังคมจีนมานานจนกลายเป็นวัฒนธรรมที่ต้องปฏิบัติสืบต่อมา ทั้งนี้ด้วยเหตุผลทางการเมือง ความอยู่รอด ประกอบกับแนวคิดขงจื้อ ที่ฝังรากอยู่ในความคิดของคนจีนมาเป็นเวลานานทำให้การคลุมถุงชนเรียกได้ว่า กลายเป็นประเพณีของคนจีนในสมัยจารีตไปแล้ว ซึ่งเราสามารถเห็นตัวอย่างเกี่ยวกับแนวคิดของขงจื้อได้อย่างชัดเจนจากงานวรรณกรรมที่สะท้อนวรรณกรรมจีนมีลักษณะวิพากษ์สังคมมากกว่าวรรณกรรมของประเทศอื่นๆ อันเนื่องมาจากอิทธิพลของลัทธิขงจื้อซึ่งเน้นในเรื่องของผู้ปกครองที่มีคุณธรรม ดังนั้นถ้านักประพันธ์มีความเห็นว่าผู้ปกครองใดมีคุณธรรมไม่ตรงตามอุดมคติของขงจื้อ ก็จะได้รับวิพากษ์วิจารณ์ นักประพันธ์มักจะวิพากษ์นโยบายการทำสงครามของผู้ปกครอง รวมถึงปัญหาความยากจนของประชาชน

ดังเช่นที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่อง “บ้านแตก” (2535) เสื่อหวาง ซึ่งเป็นขุนศึกประจำท้องถิ่นและเป็นบุตรชายคนเล็กของหวางหลง ได้กล่าวแก่หวางหยวนลูกชายว่า

“ก็ไปหาที่คู่ควรกับลูกของเรามาสิ เลือกคนที่มีร่างกายสมบูรณ์ ไม่มีทางว่าจะเป็นหมัน และไปรับลูกชายของเรามาให้แต่งงานกับผู้หญิงคนนั้นเสร็จแล้วเขาก็จะพาลูกเมียไปซ่อนตัวอยู่ในต่างประเทศ และเราก็จะได้หลานชายสมประสงค์ (เพิร์ล เอส บัก, 2535: 44)

แสดงให้เห็นถึงหน้าที่ของพ่อแม่ที่ต้องสรรหาภรรยาให้บุตรชาย เพื่อเป็นการสืบทอดวงศ์ตระกูล

หรือดังเช่นที่ปรากฏในวรรณกรรมเรื่อง “ลมต่างทิศ” ที่มารดาของเหวหล่านได้จัดการแต่งงานแบบคลุมถุงชนให้กับบุตรสาวของตน โดยได้กล่าวกับบุตรสาวว่า

“เหวหล่าน ลูกของแม่เจ้ากำลังจะแต่งงานกับชายซึ่งได้หมั้นหมายเจ้าไว้ก่อนเจ้าเกิดพ่อของเจ้าและพ่อของเขาเป็นที่น้องร่วมสาบานกันมา เขาทั้งสองสาบานว่าจะเชื่อมิตรภาพของพ่อเจ้าและพ่อของเขา.... จัดเป็นชะตาชีวิตที่พระเจ้าผู้เป็นเจ้ากำหนดไว้ (เพิร์ล เอส บัค, 2546: 325)

แสดงให้เห็นว่าการแต่งงานแบบคลุมถุงชนนั้น แม้ว่าความจริงแล้วจะมีหน้าที่เป็นการผสานของครอบครัวสองครอบครัวที่มีสถานภาพทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน รวมทั้งเป็นการขยายความสัมพันธ์ในระบบอุปถัมภ์ หากแต่ยังอธิบายไปในอีกแบบหนึ่ง ว่าเป็นเรื่องของโชคชะตาของคน 2 คนที่มาผูกพันกัน

หลักสิทธิมนุษยชน

สิทธิ คือ อำนาจอันชอบธรรม ซึ่งบุคคลทุกคนพึงมีพึงได้ โดยไม่ไปเบียดเบียนผู้อื่น สิทธิ เป็นเสรีภาพประเภทหนึ่ง ถ้าเรามีสิทธิในสิ่งหนึ่งย่อมหมายความว่า เราจะทำอะไรกับสิ่งนั้นก็ได้ เช่นถ้าเรามีสิทธิในหนังสือเล่มหนึ่ง กล่าวคือเราเป็นเจ้าของหนังสือเล่มนั้น เราจะยกหนังสือให้ผู้อื่น หรือเอาไปทิ้งขยะ หรือฉีกทิ้งก็ย่อมได้ ไม่เป็นความผิด ซึ่งเสรีภาพนี้มีลักษณะเฉพาะตรงที่ ผู้อื่นจะไม่มีสิทธิที่จะละเมิดสิทธิของเรา การละเมิดสิทธิที่เราถือว่าเป็นความผิด เช่นผู้อื่นจะมาห้ามมิให้เราฉีกหนังสือของเราเองไม่ได้ กล่าวอีกนัยหนึ่ง การมีสิทธิเป็นการกันเขตมิให้ผู้อื่นเข้ามาเบียดเบียนตนเอง ในทางกลับกันเราก็ไม่มีสิทธิที่จะละเมิดสิทธิหรือเบียดเบียนผู้อื่น

สิทธิ นั้นปรากฏในหลาย ๆ ด้าน เช่น สิทธิในบ้านเรือนที่อยู่อาศัย ตลอดจนทรัพย์สินต่าง ๆ ของตนเอง หรือในการเลือกตั้งบุคคลทุกคนก็มีสิทธิในการเลือกตั้ง ตามที่กฎหมายกำหนดเอาไว้ เราเรียกสิทธินี้ว่า **สิทธิตามกฎหมาย** นอกจากนี้ยังมีสิทธิเสรีภาพที่มนุษย์แต่ละคนมีในการที่จะใช้อำนาจของเขาตามเจตนาของเขาเอง เพื่อที่จะรักษาชีวิตของเขา และเพื่อกระทำสิ่งใดก็ตามจากการตัดสินใจและการใช้เหตุผลโดยตัวของเขาเอง ที่เขาเห็นว่าเป็นวิธีการที่เหมาะสม ซึ่งเราเรียกสิทธินี้ว่า **สิทธิตามธรรมชาติ** สิทธิทั้งสองแบบนี้มีความแตกต่างกัน แต่มีใช้ด้านความหมาย แต่เป็นความแตกต่างทางด้านกาลเทศะหรืออาจเปรียบเทียบเหมือนสิ่งของหนึ่งสิ่งที่มีทั้งความเป็นรูปธรรมและนามธรรม ต่างกันในด้านวิธีการใช้ สิทธิตามธรรมชาติ นั้นมีพื้นฐานความคิดว่า มนุษย์ทุกคนย่อมมีสิทธิบางอย่างในฐานะที่เป็นมนุษย์ สิทธิตามธรรมชาติต่างจากสิทธิที่เรามีในฐานะเป็นพลเมืองในแง่ที่เป็นสิทธิที่เกิดจากลักษณะทางธรรมชาติของมนุษย์ มิได้เกิดจากการที่รัฐกำหนดให้กับพลเมือง ดังนั้น ถึงแม้ไม่มีรัฐ มนุษย์ทุกคนก็ยังทรงสิทธิบางอย่างอยู่ เพราะเป็นสิทธิที่ติดมากับความเป็นมนุษย์ ยิ่งไปกว่านั้น สิทธิตามธรรมชาติถือเป็นบรรทัดฐานของสิทธิที่รัฐให้กับพลเมือง เพราะเป็นสิทธิที่บอกถึงความ เป็นมนุษย์ ทั้งสองอย่างอาจขัดกัน ได้ กฎหมายบางอย่าง อาจจะขัดกับสิทธิตามธรรมชาติ แต่รัฐจะต้องดำเนินการแก้ไขกฎหมาย เพราะกฎหมายนั้นถือเป็นเรื่องรอง เมื่อเทียบกับสิทธิตามธรรมชาติ รัฐจะต้องเคารพความเป็นมนุษย์ ดังนั้นต้องใช้สิทธิตามธรรมชาติเป็นต้นแบบของสิทธิที่ให้แก่พลเมือง รัฐใดที่ไม่ทำเช่นนี้ถือว่าผิดศีลธรรม ไม่คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของพลเมือง

ต่อมาเมื่อประเทศทางตะวันตกและสหประชาชาติมีการกำหนดรัฐธรรมนูญบางแห่งในโลกว่าละเมิดสิทธิมนุษยชน (สิทธิมนุษยชน หมายถึงสิทธิบางประการที่ติดตัวมนุษย์มาตั้งแต่กำเนิด จนกระทั่งถึงแก่ความตายได้แก่ สิทธิในชีวิต เสรีภาพในร่างกาย สิทธิในทรัพย์สิน และความเสมอภาค ซึ่งเป็นสิทธิที่ไม่อาจโอนให้กันได้ และใครจะล่วงละเมิดมิได้ หากมีการล่วงละเมิดก็จะก่อให้เกิดความเสียหายต่อสภาพของความเป็นมนุษย์ได้) นั่นถือเป็นการใช้หลักสิทธิตามธรรมชาติมาตัดสินความมีศีลธรรมของรัฐบางแห่ง จึงเกิดคำที่เรา

คุ้นเคยอีกคำหนึ่งขึ้นมาคือ คำว่า “สิทธิมนุษยชน” สิทธิมนุษยชนจึงเป็นเพียงอีกชื่อหนึ่งของสิทธิตามธรรมชาติ อาจกล่าวได้ว่า “สิทธิมนุษยชน” เป็นชื่อของ “สิทธิธรรมชาติ” (natural rights) ในศตวรรษที่ยี่สิบ

การคลุมถุงชนเป็นการขัดแย้งกับสิทธิมนุษยชนหรือไม่?? การคลุมถุงชน¹ หมายถึง การกำหนดการแต่งงานในหมู่เครือญาติ หรือคนในแวดวงเดียวกัน ด้วยจุดประสงค์เพื่อจะรักษาชาติตระกูลให้บริสุทธิ์ หรือดำรงอาชีพฐานะเอาไว้ในกลุ่มเดียวกัน โดยผู้ใหญ่สองฝ่ายตกลงใจร่วมกันเพื่อประโยชน์ที่ลงตัวกันทั้งสองฝ่าย ไม่เกี่ยวกับความรัก ฝ่ายชายและฝ่ายหญิงจะถูกบังคับให้แต่งงาน โดยการบังคับขู่เข็ญทางร่างกายและจิตใจ เข้าบ่าวเจ้าสาวจะเห็นหน้าตากันก่อนแต่งงาน หรืออาจเห็นหน้ากันวันแต่งงานเป็นครั้งแรก แต่จะสมัครใจหรือไม่นั้น ไม่สำคัญ ดังนั้น เมื่อพิจารณาการคลุมถุงชนโดยมองผ่านกรอบความคิดของสิทธิมนุษยชนหรือสิทธิธรรมชาติ จะพบได้ว่า การคลุมถุงชนถือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนแบบหนึ่ง กล่าวคือ สิทธิตามธรรมชาติเกิดจากลักษณะทางธรรมชาติของมนุษย์ ชีวิตเป็นสิ่งที่มีความสำคัญสำหรับมนุษย์ สิ่งอื่นที่มีค่าย่อมไม่มีความหมายถ้าเราไม่มีชีวิตอยู่เพื่อชื่นชมสิ่งที่มีคุณค่าสำหรับเรา มนุษย์ย่อมมีสิทธิในชีวิต สิทธิในการยอมรับนับถือ และสิทธิที่จะดำเนินชีวิต และพัฒนาตัวเองอย่างที่เขาต้องการ การคลุมถุงชน เป็นการบังคับทั้งทางร่างกายและจิตใจบุตรให้แต่งงาน โดยที่ปราศจากความรักหรือความต้องการของตัวบุตร แม้ว่าบิดามารดาจะต้องการให้บุตรมีชีวิตที่ดี ความเป็นพ่อที่รักลูก ต้องการให้บุตรมีคู่ครองที่ดี จึงสรรหาคู่ครองที่ดีและเหมาะสมมาให้ และเพื่อเป็นการสืบทอดวงศ์ตระกูลของตนต่อไป โดยที่ไม่ได้คำนึงถึงความต้องการหรือความรู้สึกของบุตร แต่เมื่อมองผ่านกรอบกรอบความคิดในเรื่องสิทธิธรรมชาติแล้ว หากยกเหตุผลเรื่องความรัก ความหวังดีที่มีต่อบุตรแล้ว การกระทำเช่นนี้ก็ยิ่งถือว่าการละเมิดสิทธิของบุคคลอื่น แม้จะมีเจตนาที่ดีและคนนั้นจะมีความสัมพันธ์เป็นบุตรก็ตาม

การมีสิทธิมนุษยชน สำคัญอย่างไรต่อการเป็นมนุษย์??? มนุษย์ทุกคนมีสิทธิในความเป็นมนุษย์ ทั้งในฐานะที่เป็นบุคคลหนึ่ง และที่เป็นสมาชิกของมนุษยชาติ ชีวิตเป็นสิ่งที่มีความสำคัญสำหรับมนุษย์ ถ้าเราไม่มีชีวิตก็ย่อมไม่มีความหมายใดๆ มนุษย์มีสิทธิในชีวิต หากพิจารณาในแง่นี้มนุษย์ก็ไม่ต่างอะไรจากสัตว์เพราะสัตว์ก็มีชีวิตเช่นกัน แต่ทว่ามนุษย์นั้นมีลักษณะแตกต่างบางประการจากสัตว์ ทำให้มนุษย์มีสิทธิอีกหลายอย่างที่

¹ คลุมถุงชน ภาษาอังกฤษใช้คำว่า arrange marriage คือการแต่งงานที่กำหนดไว้ล่วงหน้าโดยบุคคลอื่น ที่ไม่ใช่ความสมัครใจของเจ้าบ่าวเจ้าสาว สังคมอังกฤษยุคเก่ามีการแต่งงานประเภทนี้เหมือนกัน เรียกว่า marriage of convenience คือเป็นการแต่งงานเพื่อประโยชน์ที่ลงตัวกันทั้งสองฝ่าย ไม่เกี่ยวกับความรัก

สัตว์ไม่อาจมีได้ มนุษย์มีเหตุผล ทำให้มนุษย์สามารถเลือกเป้าหมายในชีวิตและหนทางที่จะบรรลุเป้าหมายนั้นได้ เป้าหมายในชีวิตเป็นสิ่งที่มีความหมายและมีค่ากับชีวิต คนที่ถามตนเองว่าอยู่ไปทำไม หรือรู้สึกว่าการชีวิตตนเองไม่มีค่า คือคนที่ไม่มีเป้าหมายในชีวิต เหมือนกับสัตว์ที่ไม่มีเป้าหมายในชีวิตเพราะทำทุกอย่างตามสัญชาตญาณ ไม่ต้องใช้ความคิดในการเลือกทางเดิน เป้าหมายในชีวิตของแต่ละคนนั้น อาจจะต่างกันไป ขึ้นอยู่กับการกำหนดของเรา และอาจเปลี่ยนแปลงได้ ในเมื่อมนุษย์ต้องอาศัยปัจจัยหลากหลายในการบรรลุเป้าหมายในชีวิต เช่น ทรัพย์สมบัติ ข้อมูล การแสดงความคิดเห็น มนุษย์จึงมีสิทธิตามธรรมชาติในทรัพย์สิน ในการหาข้อมูล และในการแสดงความคิดเห็น สิทธิตามธรรมชาติอย่างอื่นที่มนุษย์มี จะต้องเป็นผลมาจากความจำเป็นของมนุษย์ที่ต้องดำรงชีวิตอย่างมีความหมาย และสิทธิที่แต่ละคนมีนั้นจะต้องไม่เป็นการละเมิดสิทธิของผู้อื่น หากเรายอมให้ผู้อื่นมาละเมิดสิทธิของเรา โดยที่เราไม่สามารถตัดสินใจได้ด้วยตัวเอง ดังเช่น การคลุมถุงชนที่กล่าวมาข้างต้น หากเราไม่สามารถเลือกคู่ครองของตนเองได้ ไม่สามารถตัดสินใจที่จะแต่งงานหรือไม่แต่งงานได้ ก็เท่ากับว่าเราไม่มีสิทธิในชีวิตของเราเอง เป็นการลดทอนคุณค่าความเป็นมนุษย์ของเรา ความเป็นมนุษย์ของเราก็ไม่มีความหมาย

จากสิทธิตามธรรมชาติ กล่าวว่า มนุษย์ทุกคนล้วนแต่มีสิทธิติดตัวมาแต่เกิด ในฐานะที่เกิดมาเป็นมนุษย์ มนุษย์ทุกคนจึงมีสิทธิเท่าเทียมกัน ผู้อื่นจะมาทำการละเมิดต่อสิทธินี้โดยมิชอบไม่ได้ โดยมนุษย์มีลักษณะบางอย่างที่ก่อให้เกิดสิทธิ คือการที่เรามีเหตุผล ทำให้เราต่างจากสัตว์ที่กระทำการใดๆตามสัญชาตญาณ มนุษย์จึงมีสถานะเป็นผู้ใช้สิทธิและจะใช้สิทธิของตนอย่างไรก็ได้ ตราบเท่าที่ไม่เป็นการละเมิดสิทธิของผู้อื่น ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของ จอห์น ล็อก ที่เห็นว่า แท้จริงแล้ว พระเจ้าสร้างมนุษย์ทุกคนให้เท่าเทียมกัน มีลักษณะร่วมกันตามธรรมชาติทั้งทางร่างกายและจิตใจ ดังนั้นมนุษย์จึงควรมีความเท่าเทียมกัน และมีสิทธิและเอกสิทธิ์แบบเดียวกัน มนุษย์ทุกคนมีสิทธิที่จะรักษาและปกป้องชีวิตของตนเอง (right of self-preservation) เพราะพระเจ้าสร้างให้มนุษย์มีความปรารถนาในการรักษาชีวิตและการดำรงอยู่ และสอนให้มนุษย์ทำตามความโน้มเอียงทางธรรมชาติ (natural inclination) ที่จะรักษาและดำรงชีวิต โดยอาศัยสรรพสิ่งที่พระองค์ทรงสร้างขึ้นบนโลกนี้

การที่มนุษย์ถูกคลุมถุงชนหรือไม่นั้น สำคัญต่อการเป็นมนุษย์อย่างไร?? ก่อนอื่นเราต้องเข้าใจการคลุมถุงชนก่อนว่า การคลุมถุงชน หมายถึง การที่มนุษย์เรานั้นแต่งงานมีคู่ครองโดยที่เราไม่สามารถเลือกคู่ครองหรือคู่ชีวิตของเราได้ด้วยตนเอง สาเหตุอาจมาจากพ่อแม่หากคนที่ดีไว้ให้แล้วหรือเป็นการแต่งงานที่เน้นผลประโยชน์หรือธุรกิจ ซึ่งปราศจากความรักของคนสองคน โดยธรรมชาติแล้ว การแต่งงานมีคู่ครองถือเป็นสิ่งพื้นฐานของมนุษย์ทุกคนที่พึงมีในการดำรงชีวิต การแต่งงานมีบุตรสืบสกุลต่อไป ถือเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่งต่อการเกิดมาเป็นมนุษย์ การแต่งงานเป็นจุดเริ่มต้นของการใช้ชีวิตคู่ ชีวิตคู่ที่มีความสุขของคนสองคนนั้น โดยพื้นฐานแล้วต้องเกิดจากรัก เมื่อคนสองคนมีความรักให้แก่กันและกัน การตกลงที่จะใช้ชีวิตคู่ด้วยกันจึงเป็นเหมือนก้าวแรกที่สำคัญของการเริ่มต้นใหม่ แต่เมื่อการคลุมถุงชนเกิดขึ้น แน่นอมน้อมไม่มีความรักเป็นพื้นฐานในการใช้ชีวิตคู่ หากเราแต่งงานโดยที่ไม่สามารถเลือกคู่ชีวิตหรือไม่สามารถเลือก

คนที่ตอบสนองความสุขในชีวิตเราได้ ชีวิตการแต่งงานนั้นอาจพบแต่ความทุกข์ ความไม่สบายใจก็ได้ มีคำกล่าวโบราณที่ว่า “แต่งงาน ไปอยู่ด้วยกัน ไปเดี๋ยวก็รักกันเอง” คำกล่าวนี้อาจจะจริงสำหรับบางคนที่เข้าโสดีพบกับคนที่รักและสามารถใช้ชีวิตอยู่ด้วยกันได้ แต่สำหรับบางคนการไม่ได้เรียนรู้นิสัยกันและกัน เมื่อมาอยู่ด้วยกันอาจเป็นสิ่งที่ไม่ใช่สำหรับกันและกันก็ได้ หากเรามีสิทธิที่จะเลือกคู่ครองของเรา ตอบสนองความสุขในชีวิตของเราเองได้ ก็นับได้ว่าเป็นสิ่งที่พิเศษและโชคดีในการเลือกสิ่งที่ดีต่อชีวิตเราเอง แต่หากการเลือกคู่ชีวิตของตนเองนั้น ไม่ได้เป็นไปตามความต้องการของตัวเอง ไม่ได้ตอบสนองความสุขสิ่งที่ตัวเราต้องการ แม้คนที่ถูกเลือกนั้นจะเป็นคนที่ดีหรือเป็นคนที่พ่อแม่เห็นว่าดี เหมาะสมแก่เรา เราอาจจะมีความสุขแต่ความสุขนั้น ไม่ได้เกิดจากความต้องการของเราเอง ดังนั้น การที่เราไม่มีสิทธิที่จะตัดสินใจด้วยตัวเอง ไม่ได้ทำในสิ่งพื้นฐานที่มนุษย์ควรจะทำแล้ว การคลุมถุงชน ทำให้คุณค่าความเป็นมนุษย์ในตัวเราถูกลดทอนลง เมื่อมองผ่านแนวคิดสิทธิมนุษยชนแล้ว การคลุมถุงชน จึงถือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนทางหนึ่ง

บทสรุปและข้อเสนอแนะ

ผลจากการศึกษานั้นจะแบ่งออกเป็นสองส่วน ส่วนแรกคือ ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการคลุมถุงชนในสังคมจีน และส่วนที่สองคือ การคลุมถุงชนของคนจีนจากแนวคิดด้านสิทธิมนุษยชน

ส่วนแรก ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดการคลุมถุงชนในสังคมจีน การคลุมถุงชนของคนจีนนั้นมีสาเหตุหลักๆอยู่สองประการ ประการแรกคือ คำสอนของขงจื้อ ประการที่สองคือ เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ของจีน

ประการแรก คำสอนของขงจื้อ คำสอนของขงจื้อได้เน้นเกี่ยวกับการจัดการสังคมให้เป็นระเบียบ ซึ่งการที่สังคมจะเป็นระบิแบบนี้คนในสังคมต้องอยู่บนพื้นฐานของคุณธรรมทั้ง 5 ประการ ได้แก่ มนุษยธรรม (เหริน) มโนธรรม (อี) จาริตประเพณี (หลี่) ปัญญาธรรม (จื่อ) ศักดิ์ธรรม (ซิ่น) ซึ่ง คำสอนที่เป็นรากฐาน คือ มนุษยธรรม (เหริน) และ จาริตประเพณี (หลี่) โดยเหรินเป็นคุณธรรมที่อยู่ภายในจิตใจมนุษย์ และจะต้องแสดงอย่างมีขอบเขตและมีแบบแผนที่ถูกต้อง ขงจื้อ ได้กำหนดวิธีการแสดงออกโดยผ่านคู่ความสัมพันธ์ ได้แก่ ความสัมพันธ์ทั้ง 5 ซึ่งถือเป็นคำสอนที่มีอิทธิพลต่อการคลุมถุงชน จากกรอบความคิดความสัมพันธ์ทั้ง 5 การที่บิดามารดามีหน้าที่หาคู่ครองให้บุตร ถือเป็นการทำหน้าที่ของบิดาที่รักลูกและต้องการให้บุตรมีชีวิตที่ดี ซึ่งองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของกรอบครวันั้น ก็คือ ความสัมพันธ์ในระดับสามีกับภรรยา เพราะการที่ครอบครัวจะเกิดขึ้นได้นั้นก็ต้องเกิดจากคนสองคน การแต่งงานจึงถือเป็นส่วนหนึ่งของการสืบทอดวงศ์ตระกูล หน้าที่ที่สำคัญอย่างหนึ่งของภรรยา คือ การมีบุตร และบุตรนั้นจะต้องเป็นบุตรชายด้วย ซึ่งถือเป็นหน้าที่หลักในการธำรงและสืบต่อความเป็นครอบครัวไว้ คนเรามีลูกไว้เพื่อหวังได้ฝากผีฝากไข้ยามแก่เฒ่า สะสมอาหารไว้ใช้กินเมื่อยามขาดแคลน หากไม่มีบุตรจะไม่มีบุคคลที่สืบทอดตระกูล ไม่มีคนคอยปรนนิบัติเมื่อยามแก่ เมื่อป่วยไข้ไม่มีคนห่วงใยคอยดูแล เมื่อสิ้นไปไม่มีคนอาลัย และไม่มีคนบูชาเช่นไหว้ การแต่งงาน จึงถือเป็นเรื่องสำคัญสำหรับสังคมจีนในสมัยนั้น ทุกคนต้องมีครอบครัวเพื่อมีบุตรหลายคอยสืบทอด

อีกทั้งขงจื้อยังให้ความสำคัญเป็นอย่างมากกับระบบการแต่งงานจนถือเป็นหน้าที่ของผู้ชายซึ่งจะต้องแต่งงานเพื่อธำรงสถาบันครอบครัว พ่อแม่มักสนับสนุนให้ลูกหลานของตนแต่งงานตั้งแต่อายุยังน้อย ซึ่งการแต่งงานนั้นจะเกิดขึ้นได้นั้น ก็ต่อเมื่อได้รับความเห็นชอบและยินยอมจากผู้ใหญ่ ขงจื้อเห็นว่าการแต่งงานนั้นเป็นเพียงหน้าที่ ไม่เกี่ยวกับความรัก เป็นเพียงสิ่งที่ลูกกตัญญูต้องปฏิบัติเพื่อทดแทนบุญคุณของ

บิดามารดา ทำให้เมื่อถูกคลุมถุงชนบุตรจึงไม่สามารถตัดสินใจได้อย่างชัดเจนหรือแทบจะไม่มีโอกาสตัดสินใจได้ แม้คำสอนของขงจื้อจะสอนให้ตัดสินใจได้อย่างสุภาพ

ประการที่สอง เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ พบว่าตั้งแต่หลังยุคโจวตะวันตก การกำหนดอายุการแต่งงานของราชสำนักในแต่ละยุค ก็เริ่มลดลงเรื่อยๆ โดยในสมัยยุชุนชิว กำหนดให้ชายแต่งงานอายุ 30 ปี หญิงแต่งงานอายุ 15 ปี ต่อมาก็เริ่มลดลงเรื่อยๆ ประกอบกับความต้องการแข่งขันแก่งแย่งความเป็นใหญ่กันระหว่างเจ้าครองแคว้นในการเพิ่มจำนวนประชากร ผลิตแรงงานให้มากขึ้น หากถึงกำหนดอายุแล้วใครยังไม่ได้แต่งงานพ่อแม่ก็จะถูกทำโทษ ซึ่งอายุของการแต่งงานก็มีอัตราลดลงๆเรื่อย จนกระทั่งมาถึงสมัยกลางราชวงศ์ถังอายุการแต่งงานของผู้หญิงและผู้ชายนั้นอยู่ในระดับที่ต่ำที่สุดคือ หญิงเพียง 13 ปี และชายเพียง 15 ปี ทุกคนต่างต้องออกเรือนทั้งสิ้น มิเช่นนั้นขุนนางจะเป็นผู้จัดการการแต่งงานให้เอง ทำให้บิดามารดาต่างไม่มีทางเลือกให้แก่ครอบครัว จึงจำเป็นต้องจัดหาคู่ครองให้แก่บุตร โดยวิธีส่วนใหญ่ก็คือการให้แต่งงานกับลูกของเพื่อนสนิทตนเอง โดยที่บุตรไม่สามารถตัดสินใจในการเลือกคู่ครองของตนเองได้เพราะอายุน้อยอีกทั้งก็ไม่สามารถตัดสินใจบิดามารดาได้จากเหตุผลหรือสิ่งที่ครอบครัวต้องเจอหากตนเองยังไม่ได้แต่งงาน

ทั้งพบว่าเนื่องจากอัตราการเกิดของประชากรในสังคมสมัยโบราณของจีนอยู่ในระดับต่ำ บรรดาชนชั้นแรงงานต่างต้องการแรงงานมาช่วยประกอบอาชีพในชีวิตประจำวัน ดังนั้นภายใต้การบีบบังคับของบรรดาผู้ปกครองในแต่ละสมัย ทำให้ค่อยๆ เกิดการยอมรับในมาตรการให้แต่งงานขณะอายุน้อย ทั้งยังกลายเป็นค่านิยมที่สืบทอดต่อกันมา ในเรื่องการแต่งงานและมีบุตรเร็วของสังคมจีนสมัยโบราณ

ส่วนที่สอง การคลุมถุงชนของคนจีนจากแนวคิดด้านสิทธิมนุษยชน การคลุมถุงชน ทำให้มนุษย์ไม่มีสิทธิเลือกที่จะมีชีวิตที่ดีและมีความสุขรวมถึงสิทธิในทางด้านการมรดก มนุษย์นั้นมีความรู้สึก และมีความตระหนักรู้ในตัวเอง มีความคิดความสามารถที่จะเลือกสิ่งที่ดีสำหรับชีวิตตนเอง และเรื่องทางเพศสภาพนั้น สำหรับมนุษย์แล้วคือสิ่งที่สำคัญและเป็นพื้นฐานของมนุษย์ มนุษย์มีหน้าที่ทางสังคมที่สำคัญในการสร้างลำดับชั้นระหว่างบุคคลเพื่อสืบทอดและดำรงเผ่าพันธุ์มนุษย์ต่อไป การแต่งงาน จึงเป็นการเลือกคนที่ดีสำหรับตนเอง คู่ครองที่อยู่ด้วยแล้วมีความสุข เกิดจากความรักของคนสองคน แต่หากถูกจับคลุมถุงชนต้องแต่งงานกับคนๆหนึ่งที่เราไม่รู้จัก ไม่เคยพบหน้า ไม่รู้จักขณะนิสัย เราไม่มีสิทธิที่จะเลือกคู่ครองเอง ใช้ชีวิตคู่เพื่อตอบสนองความสุขของคนอยู่ นั่นก็คือพ่อแม่ เมื่อมองผ่านหลักสิทธิมนุษยชนแล้ว ความเป็นมนุษย์ของเราก็จะถูกทำลายลงไปในระดับหนึ่ง เปรียบเหมือนว่าเราถูกละเมิดความปรารถนาที่จะเลือกทำลายโอกาสที่เราจะเลือกการมีชีวิตที่ดีด้วยตนเอง

ดังนั้น การคลุมถุงชน ทำให้มนุษย์สูญเสียสิทธิที่จะตัดสินใจด้วยตัวเอง ไม่ได้ทำในสิ่งที่ควรจะทำแล้ว ถูกทำลายโอกาสในการเลือกสิ่งที่ดีสำหรับตนเอง การคลุมถุงชนจึงเป็นสิ่งที่ทำให้คุณค่าความเป็นมนุษย์ในตัวเราถูกทอนลง ตามแนวคิดสิทธิมนุษยชนแล้ว การคลุมถุงชน จึงถือเป็นการละเมิดสิทธิมนุษยชนทางหนึ่ง

บรรณานุกรม

- เฉลิมเกียรติ ผิวานวล. (2530). ปรัชญาสิทธิมนุษยชนและพันธกรณีในสังคมไทย. กรุงเทพฯ: งานดี
- ณปรัชญ์ บุญวาศ. (1 มกราคม 2552). ภาพสะท้อนระบบครอบครัวและสถานภาพสตรีจีนในงานเขียนของ
เพิร์ล เอส บัก ปาจินและยุงซาง. วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์(1), 83-109.
- ชนู แก้วโอภาส. (2536). ปรัชญาเอกเอเชีย. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บางกอกบล๊อค.
- ชเนศ อภรณ์สุวรรณ. (2549). กำเนิดและความเป็นมาของสิทธิมนุษยชน. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ
กรุงเทพ.
- ประยงค์ สุวรรณบุบผา. (2537). สังคมปรัชญาแนวคิดตะวันออก-ตะวันตก. กรุงเทพฯ: โอเดียนส โตร์.
- เพิร์ล เอส. บัก. (2537). ทรัพย์ในดิน. (สันตสิริ, ผู้แปล) กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า.
- เพิร์ล เอส. บัก. (2544). บ้านแตก. (สันตสิริ, ผู้แปล) กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า.
- พื้น ดอกบัว. (2532). ปวงปรัชญา. กรุงเทพฯ: โอ เอส พรินติ้ง เฮ้าส์.
- พื้น ดอกบัว. (2549). ศาสนาเปรียบเทียบ. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: โสภณการพิมพ์.
- เพี้ย เสี่ยวทง. (2553). พื้นแผ่นดินจีน. (พรชัย ตระกูลวรานนท์, ผู้แปล) กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบ
ไฟ.
- รานา มิเตอร์. (2554). จีนสมัยใหม่: ความรู้ฉบับพกพา. (กิตติพงษ์ สนธิสัมพันธ์, ผู้แปล) กรุงเทพฯ: open
worlds.
- ศรีัญญา อรุณขจรศักดิ์. (16 เมษายน 2554). ปรัชญาสำนักขงจื้อ. เรียกใช้เมื่อ 15 กุมภาพันธ์ 2555 จาก
สารานุกรมปรัชญาออนไลน์ฉบับสังเขป: <http://www.philospedia.net/confucianism.html>
- สุวรรณ สภาอานันท์. (2547). ความเรียงใหม่หรือสร้างปรัชญาตะวันออก. (สุวรรณ สภาอานันท์, บ.ก.)
กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุวรรณา สถาอานันท์. (2551). หลุนอี่ว่:ขงจื่อสนทนา. (สุวรรณา สถาอานันท์,แปลและเขียนบทนำ)
กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อดุลย์ รัตนมันเฑยม. (2548). เรื่องเพศในวัฒนธรรมจีน 4000 ปี. กรุงเทพฯ: สุขภาพใจ.

ไอน์ แรงค์. (2523). สิทธิมนุษย. ใน สุชาติ สวัสดิศรี (บ.ก.), อิสรภาพ (น.ชญาณุตม์, ผู้แปล, หน้า 49-58).
กรุงเทพฯ: ดวงกลม.